

2008 spalio 15

Nr. 19 / 307

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežiaus katechezės

Popiežius Benediktas XVI ANTROJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIAUS BIOGRAFIJA	2
TREČIOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIAUS ATSIVERTIMAS	4
KETVIRTOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIAUS MOKYMAS APIE APAŠTALYSTĖS PRASMĘ IR ESMĘ	5
PENKTOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: PAULIUS IR KITI APAŠTALAI	7
ŠEŠTOJI KATECHEZĖ APIE PAULIŲ: JERUZALĖS SUSIRINKIMAS IR INCIDENTAS ANTIOCHIJOJE	8

Bažnyčia Lietuvoje

Marijampolės Marijonų vienuolynui – 250 metų	10
Tarptautinė konferencija apie socialinę rinkos ekonomiką	12
Seminaras <i>Lectio divina</i>	13
Šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenė dalyvavo kun. M. Sopočkos beatifikacijos Mišiose	15
Paminėtos šv. Kazimiero gimimo 550 metinės	16

Homilijos

MIRTIS IR AUKA Mirusiųjų diena (Vėlinės)	19
SVARBIAUSIA ŠVENTOVĖ Laterano bazilikos pašventinimas	20

Bažnyčia pasaulyje

Beatifikuotas kun. Mykolas Sopočka	21
Prasidėjo Dievo žodžiui skirtas Vyskupų sinodas	22
Biblijos skaitymo maratonas	22
Pijus XII gelbėjo žydus	23

Antroji katechezė apie Paulių: Pauliaus biografija

2008 m. rugpjūčio 27 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Paskutinėje katechezėje iki atostogų – prieš du mėnesius, liepos pradžioje – Pauliaus metų proga pradėjau naują teminį ciklą, aptardamas pasaulį, kuriame gyvena šventasis Paulius. Šiandien norėčiau apmąstymus apie Tautų apaštalą pratęsti, glaustai supažindindamas su jo biografija. Artimiausią trečiadienį dėmesį skirsime ypatingam įvykiui kelyje į Damaską – Pauliaus atsivertimui, esminei jo egzistencijos pervartai po susitikimo su Kristumi, tad šiandien trumpai apžvelkime visą jo gyvenimą. Pauliaus biografijos kraštutinės ribos mums pateikiamos Laiške Filemonui, kuriame jis vadinamas „senu žmogumi“ (*Fm 9: presbyteres*), ir Apaštalų darbuose, kur Stepono užmušimo akmenimis momentu jis apibūdinamas kaip „jaunas vyras“ (*7, 58: neanias*). Šie abu apibūdinimai akivaizdžiai bendri, tačiau, remiantis antikiniiais skaičiavimais, trisdešimtmetis vyras dar būdavo laikomas „jaunu“, kaip „senas“ apibūdinavo vyrą, sulaukusį šešiasdešimties metų. Pauliaus gimimo data daugiausia priklauso nuo Laiško Filemonui datavimo. Pasak Tradicijos, šis laiškas sukurtas Pauliui būnant romėnų suimtam, maždaug 7 dešimtmečio viduryje. Tad Paulius turėjo gimti 8 m. – tada jis būtų buvęs daugiau ar mažiau šešiasdešimtmetis, o Stepono nužudymo metu – trisdešimtmetis. Tokia chronologinė seka turėtų būti teisinga. O Pauliaus metus švenčiame kaip tik tokios chronologijos ir laikydamesi. 2008 metai pasirinkti turint prieš akis jo gimimą 8 m.

Kad ir kaip būtų, jis gimė Tarse, Kilikijoje (plg. *Apd 22, 3*). Šis miestas buvo regiono administracinė sostinė, o 51 m. pr. Kr. jo prokonsulas – ne kas kitas, o Markas Tulijus Ciceronas. Po dešimties metų, 41-aisiais, Tarse pirmą kartą susitiko Markas Antonijus ir Kleopatra. Paulius, diasporos žydas, kalbėjo graikiškai, nors ir turėjo lotynišką vardą, dėl panašaus skambesio kilusį iš žydiško vardo *Saul/Saulos*. Be to, jis buvo Romos pilietis (plg. *Apd 22, 25–28*). Tad iškyla prieš akis kaip vyras, stovintis ant trijų skirtingų kultūrų – romėnų, graikų ir žydų – sandūros bei galbūt ir dėl to linkęs vaisingai viskam atsiverti, tarpininkauti tarp kultūrų, pasirengęs tikrajam visuotinumui. Jis taip pat išmoko amato, galbūt perimto iš tėvo, būtent „palapinių audimo“ (plg. *Apd 18, 3: skenopoios*); tokio amato žmogus veikiausiai perdirbdavo avių vilną ar linus dembliams ar palapinėms gaminti (plg. *Apd 20, 33–35*). Sulaukęs dvylikos ar trylikos metų, amžiaus, kai žydų berniukas tampa *bar micva* („įsaky-

mo sūnumi“), Paulius iš Tarso persikėlė į Jeruzalę, idant prie rabio Gamalielio Vyresniojo, didžiojo rabio Hilelio sūnėno, kojū būtų auklėjamas pagal griežčiausias fariziejų normas ir išmoktų itin uoliai laikytis Mozės Toros (plg. *Gal 1, 14; Fil 3, 5–6; Apd 22, 3; 23, 6; 26, 5*).

Vadovaudamasis tokiomis Hilelio mokykloje Jeruzalėje perimtomis griežtomis religinėmis pažiūromis, naująjį sąjūdį, apeliuojantį į Jėzų iš Nazareto, jis laikė pavojumi, grėsme žydų tapatybei, tikrosioms tėvų pažiūroms. Tuo galima paaiškinti, kodėl jis, kaip triskart pripažįsta savo laiškuose (*1 Kor 15, 9; Gal 1, 13; Fil 3, 6*), „be saiko persekiojo Dievo Bažnyčią“. Nors ir nelengva konkrečiai įsivaizduoti, koks buvo tas persekiojimas, jo laikysena bet kuriuo atveju buvo persunkta nepakantais. Būtent toks yra Damasko įvykis, prie kurio grįšime kitoje katechezėje, kontekstas. Tikra tai, kad nuo to momento jo gyvenimas pasikeitė, ir jis tapo nenuilstančiu Evangelijos apaštalau. Paulius į istoriją iš tiesų įėjo labiau dėl to, ką jis nuveikė kaip krikščionis, negana to, kaip apaštalas, negu dėl savo kaip fariziejaus veiklos. Jo apaštališka veikla paprastai skirstoma į tris jo misijų keliones, prie kurių – kaip ketvirtas tarpsnis – pridamas jo kaip suimtojo atvykimas į Romą. Trijų misijų kelionių atžvilgiu pirmoji skirtina nuo abiejų kitų.

Mat už pirmąją (plg. *Apd 13–14*) Paulius tiesiogiai neatsakė, ji buvo patikėta kipriečiui Barnabui. Jie drauge išvyko kaip Antiochijos prie Oronto Bažnyčios pasiuntiniai (plg. *Apd 13, 1–3*) ir, iš Seleukijos uosto Sirijos pakrantėje leidęsi į jūrą, perėjo Kipro salą nuo Salamino iki Pafos, iš ten pasiekė pietinę Anatolijos, šiandienės Turkijos, pakrantę ir aplankė Atalijos miestus: Perge Pamfilijoje, Pisidijos Antiochiją, Ikoniją, Listrą ir Derbę, iš kur jie grįžo į savo kelionės pradžios tašką. Taip gimė tautų Bažnyčia, pagonių Bažnyčia. Per tą laiką pirmiausia Jeruzalėje išsižiebė karšta diskusija, kiek iš pagonių kilę krikščionys privalo įsitraukti į Izraelio gyvenimą bei įstatymus (perimti įvairias apeigas ir nuostatus, skiriančius Izraelį nuo likusio pasaulio), kad tikrai taptų pranašų pažadų dalininkais ir veiksmingai įsitrauktų į Izraelio paveldą. Šiai būsimosios Bažnyčios atsiradimui esminei problemai išspręsti Jeruzalėje susirinko vadinamasis „apaštalų Susirinkimas“, turėjęs priimti sprendimą, nuo kurio priklausė tikrai visuotinės Bažnyčios gimimas. Buvo nutarta atsivertusiems pagonims neužkrauti pareigos laikytis Mozės Įstatymo (plg. *Apd 15, 6–30*). Tai reiškia, kad jie nebuvo saistomi judaizmo normų. Pareikalauta vien priklausyti Kristui, gyventi su Kristumi ir pagal jo žodį. Priklausydami Kristui, jie taip pat priklausė Abraomui ir Dievui bei buvo visų pažadų dalininkai. Po šio lemtingo įvykio Paulius išsiskyrė su Barnabu, pasitelkė Silą ir leidosi į savo antrąją misijų kelionę (plg. *Apd 15, 36–18, 22*). Perkirtęs Siriją ir Kilikiją,

jis vėl aplankė Listrą, kur pasiėmė su savimi Timotiejų (gimstančiai Bažnyčiai labai svarbi asmenybė, žydės ir pagonio sūnus) ir jį apipjaustė, perėjo centrinę Anatoliją ir pasiekė Troadę šiaurinėje Egėjo jūros pakrantėje. Čia patyrė dar vieną svarbų įvykį: sapnuodamas išvydo makedonietį kitoje jūros pusėje, t. y. Europoje, maldaujantį: „Ateik ir padėk!“ Tai būsimoji Europa meldė pagalbos ir Evangelijos šviesos. Veikiamas šio regėjimo, Paulius įžengė į Europos žemę. Iš Troadės išplaukė į Makedoniją ir taip atsidūrė Europoje. Atplaukęs į Neapolį, nuvyko į Filipus, kur įsteigė gražią bendruomenę, ir po to patraukė į Tesaloniką. Dėl žydų sukeltų sunkumų šį miestą palikęs, jis per Berėją pasiekė Atėnus.

Šioje antikinės graikų kultūros sostinėje Paulius į graikus ir pagonis pirma kreipėsi aikštėje, vėliau – Areopage. Apaštalų darbuose pateikiama kalba Areopage rodo, kaip Evangelija išverčiama į graikų kultūros kalbą, kaip graikams galima suprantamai paaiškinti, kad šis krikščionių ir žydų Dievas yra ne jų kultūrai svetimas Dievas, bet nepažįstamas, jų laukiamas Dievas, tikrasis atsakymas į giliausius jų kultūros klausimus. Iš Atėnų Paulius atkako į Korintą, kur pasiliko pusantrų metų. Šis įvykis chronologiškai labai patikimas, jo biografijoje – patikimiausias. Mat pirmąkart viešėdamas Korinte, dėl kaltinimų neleistu kultu jis turėjo pasirodyti Achajos senatorinės provincijos valdytojui prokonsului Galionui. Šis Galionas ir jo buvimo laikas Korinte paliudytas: Delfuose atrastame antikiniame įrašė nurodoma, jog jis buvo prokonsulas Korinte 51–53 m. Tai visiškai patikima data. Paulius lankėsi Korinte būtent tais metais. Galime tarti, kad jis atvyko maždaug 50 m. ir pasiliko iki 52 m. Iš Korinto per Kenchrėją, rytinį miesto uostą, išvyko į Palestiną ir pasiekė Cezarėją, iš kur nukeliavo į Jeruzalę ir grįžo į Antiochiją prie Oronto.

Trečioji misijų kelionė (plg. *Apd* 18, 23–21,16) prasidėjo, kaip visada, Antiochijoje, tapusioje pagonių Bažnyčios, misijos tarp pagonių pradžia ir vieta, kur atsirado sąvoka „krikščionys“. Šiame mieste, pasak šv. Luko, Jėzaus sekėjai pirmąkart pavadinti „krikščionimis“. Iš čia Paulius nukeliavo tiesiai į Efezą, Azijos provincijos sostinę, kur dvejus metus vaisingai darbavosi. Iš Efezo Paulius parašė laiškus tesalonikiečiams ir korintiečiams. Vietiniai sidabrakaliai pamatę, kad jų pajamos, Artemidės kultui ėmus menkti (Artemidei pašvęsta šventykla *Artemysion* buvo vienas iš septynių Antikos pasaulio stebuklų), mažėja, sukurstė prieš Paulių miesto gyventojus; dėl to jam teko bėgti į šiaurę. Iš naujo perkirtęs Makedoniją, jis vėl atsidūrė Graikijoje, veikiausiai Korinte, kur praleido tris mėnesius ir parašė garsųjį Laišką romiečiams.

Iš ten Paulius vėl leidosi atgal į Makedoniją. Laivu pasiekė Troadę, per Mitilėnę, Chiją ir Samą atvyko į Mi-

letą, kur Efezo Bažnyčios vyresniesiems pasakė svarbią kalbą parodydamas, koks turėtų būti tikras Bažnyčios ganytojas (plg. *Apd* 20). Iš ten jis išplaukė į Tirą, o iš šio miesto atkako į Cezarėją, iš kur patraukė į Jeruzalę. Ten dėl nesusipratimo buvo suimtas: iš graikų kilusius žydus, kuriuos Paulius atsivedė į vien izraelitams rezervuotą šventyklą, keli žydai supainiojo su pagonimis. Nuo už tai numatytos mirties bausmės Paulių išgelbėjo romėnų tribūnas, ėjęs sargybą šventyklos teritorijoje (plg. *Apd* 21, 27–36). Šitai įvyko Judėją valdant imperatoriaus prokuratoriui Antonijui Feliksui. Po kalinimo (dėl jo trukmės diskutuojama) ir dėl to, kad Paulius kaip Romos pilietis šaukėsi imperatoriaus (tuo metu imperatoriumi buvo Neronas), vėlesnis prokurorius Porcijus Festas pasiuntė jį, lydimą kareivių, į Romą.

Į Romą keliauta per Viduržemio jūros salas Kretą ir Maltą, toliau per Sirakūzų, Regijaus Kalabrijoje ir Puteolų miestus. Romos krikščionys Apijos keliu išėjo jo pasitikti iki Apijaus aikštės (maždaug 70 kilometrų į pietus nuo sostinės), kiti – iki Trijų tavernų (maždaug 40 kilometrų). Romoje jis susitiko su žydų bendruomenės atstovais, kuriems patikėjo žinia, jog grandinę nešiojās dėl „Izraelio vilties“. Lukas savo pasakojimą užbaigia žinia apie dvejus švelnaus arešto metus, neminėdamas nei imperatoriaus (Nerono) nuosprendžio, nei kaltinamojo mirties. Vėlesnės tradicijos praneša apie jo išlaisvinimą, leidusį jam atlikti misijų kelionę į Ispaniją, o vėliau nuvykti į Rytus, tiksliau į Kretą, Efezą ir Nikopolį Epyre. Keliamas hipotetinis spėjimas apie antrą suėmimą ir antrą kalinimą Romoje (kur jis parašęs tris vadinamuosius „pastoracinius laiškus“ – abu laiškus Timotiejui ir laišką Titui), lydimą antro jam nesėkmingai pasibaigusio teismo proceso. Vis dėlto visa greta argumentų daugelį Pauliaus tyrinėtojų akina apaštalo biografiją užbaigti šv. Luko pasakojimu Apaštalų darbuose.

Prie jo kankinystės dar grįšime šiame mūsų katechezėjų cikle. Glaustu Pauliaus kelionių išvardijimu dabar pakanka konstatuoti, kad jis, negailėdamas jėgų, atidavė save Evangelijos skelbimui ir, tai darydamas, patyrė sunkių išbandymų, kurių sąrašą mums paliko Antrajame laiške korintiečiams (plg. 11, 21–28). Kita vertus, būtent jis rašė: „Visa tai darau dėl Evangelijos“ (*1 Kor* 9, 23) ir kuo dosniausiai vykdė tai, ką vadina rūpinimusi „visomis bendrijomis“ (*2 Kor* 11, 28). Regime pastangas, rodančias tikrai Evangelijos šviesos patrauktą, Kristų įsimylėjusią sielą, sielą, gyvenančią giliu įsitikinimu, jog pasauliui būtina nešti Kristaus šviesą, visiems skelbti Evangeliją. Iš šios glaustos šv. Pauliaus kelionių apžvalgos svarbu, mano akimis, išvysti jo aistrą Evangelijai ir per tai suvokti Evangelijos didybę, grožį, maža to, jos didžiulę būtinybę mums visiems. Melskime, kad Viešpats, leidęs Pauliui pamatyti savo šviesą ir išgirsti savo

žodį, idant kuo giliausiai palytėtų jo širdį, ir mus apšviestų savo šviesa, kad ir mūsų širdis būtų sujaudinta jo žodžio ir kad ir mes galėtume nešti šiandieniam pasauliui jo trokštamą Evangelijos šviesą ir Kristaus tiesą.

Trečioji katechezė apie Paulių: Pauliaus atsivertimas

2008 m. rugsėjo 3 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandienę katechezę skirsime kelyje į Damaską Pauliaus išgyventam įvykiui, bendrai vadinamam jo atsivertimu. Kaip tik kelyje į Damaską, pirmojo amžiaus 4 dešimtmėčio pirmaisiais metais ir po Bažnyčios persekiojimo laikotarpio, Paulius sulaukia esminio savo gyvenimo momento. Apie tai rašyta daug ir, žinoma, įvairiais aspektais. Neabejotina, kad ten jo požiūris pakito, iš esmės persikeitė. Tai, kas jam anksčiau buvo didžiausias idealas, beveik jo egzistencijos pagrindas, jis išsyk ėmė laikyti „nuostoliu“ ir „sąšlavomis“ (plg. *Fil 3, 7–8*). Kas nutiko?

Šiuo atžvilgiu turime dvejopo pobūdžio šaltinius. Pirmą ir žinomesnį šaltinį sudaro pasakojimai, už kuriuos esame dėkingi Lukui, Apaštalų darbuose apie šį įvykį pasakojančiam triskart (plg. 9, 1–19; 22, 3–21; 26, 4–23). Vidutinis skaitytojas galbūt linkęs per daug dėmesio skirti kelioms smulkmenoms, kaip antai šviesai iš dangaus, parkritimui ant žemės, girdimam balsui, neįprastam aklumui, praregėjimui, tarsi žvynams nuo akių nukritus, pasninkavimui. Tačiau visos šios smulkmenos susijusios su vyksmo šerdimi: prisikėlęs Kristus pasirodo lyg spindinti šviesa ir kreipiasi į Saulių, perkeičia jo mąstymą ir gyvenimą. Prisikėlusiojo spindesys jį apakina: šitaip išoriškai pasirodo tai, kas buvo jo vidinė tikrovė, jo aklumas tiesai, šviesai, kuri yra Kristus. Ir tada Pauliaus galutinis „taip“ Kristui per krikštą iš naujo atveria jam akis, leidžia iš tikrųjų regėti.

Krikštas senojoje Bažnyčioje ir buvo vadintas „apšvietimu“, nes šis sakramentas dovanoja šviesą, leidžia iš tikrųjų praregėti. Kas šitaip išreiškiama teologiškai, tą Paulius patyrė fiziškai: išgijęs iš vidinio aklumo, jis mato gerai. Tad šv. Paulius buvo perkeistas ne minties, bet įvykio, Prisikėlusiojo artumo, kuriam neįmanoma atsispirti, kuriuo jis vėliau niekada nesuabejos – toks akivaizdus buvo įvykis, šis susitikimas. Tai iš pagrindų pakeitė Pauliaus gyvenimą; šia prasme galima ir reikia kalbėti apie atsivertimą. Šis susitikimas yra šv. Luko pasakojimo šerdis; savo pasakojimui Lukas, matyt, panaudojo prane-

šimą, veikiausiai atsiradusį Damasko bendruomenėje. Taip manyti leidžia vietinis koloritas, liudijamas to, kad minimas Ananijas, nurodomi gatvės ir namo, kuriame gyveno Paulius, pavadinimai (plg. *Apd 9, 11*).

Antrą šaltinį apie Pauliaus atsivertimą sudaro Pauliaus laišakai. Šio įvykio jis niekada atskirai neapartinėjo, nes, mano nuomone, matyt, darė prielaidą, jog šios jo istorijos esmė visiems buvo aiški: visi žinojo, kad jis iš persekiotojo virto karštu Kristaus apaštalu ir kad tai nutiko ne dėl jo paties apmąstymų, bet dėl galingo įvykio – susitikimo su Prisikėlusiuoju. Nors ir neminėdamas smulkmenų, jis vis dėlto nekart užsimena apie tokį svarbų dalyką, t. y. kad ir jis yra Jėzaus prisikėlimo liudytojas – prisikėlimo, jam kartu su misija apaštalauti tiesiogiai apreikšto paties Jėzaus Kristaus. Šiuo atžvilgiu aiškiausias tekstas pateikiamas jo pasakojime apie tai, kas yra išganymo istorijos centras – Jėzaus mirtis ir prisikėlimas bei jo pasirodymai liudytojams (plg. *1 Kor 15*). Iš Jeruzalės Bažnyčios perimtų seniausiųjų tradicijų žodžiais jis sako, kad numiręs, nukryžiuotas, palaidotas ir prisikėlęs Jėzus pirmiausia pasirodė Kefui, tai yra Petruui, paskui Dvylikai, vėliau penkiems šimtams brolių, kurių dauguma tuo laiku tebegyveno, po to Jokūbui, paskui visiems apaštalamis. Ir prie šio iš tradicijos paimto pasakojimo priduria: „O visų paskiausiai <...> jis pasirodė ir man“ (*1 Kor 15, 8*). Taip Paulius leidžia suvokti, jog būtent tai yra jo apaštalavimo bei naujo gyvenimo pamatas. Yra ir kitų tekstų, kuriuose šitai irgi išskyla į paviršių: „Per Jėzų Kristų esame gavę malonę ir apaštalo tarnystę“ (plg. *Rom 1, 5*); taip pat: „Argi nesu regėjęs mūsų Viešpaties Jėzaus?“ (*1 Kor 9, 1*). Tai žodžiai, kuriais jis užsimena apie kažką, kas visiems žinoma. Galiausiai labiausiai paplitusiame tekste *Gal 1, 15–17* parašyta: „Kai tas, kuris mane pasirinko dar esantį iščiose ir pašaukė savo malone, panorėjo apreikšti manyje savo Sūnų, kad paskelbčiau Evangeliją pagonims, neskubėjau tartis su kūnu ir krauju ir nenuvykau į Jeruzalę pas anksčiau už mane pašauktus apaštalus, bet iškeliavau į Arabiją ir tada vėl grįžau į Damaską.“ Šioje „savęs apologijoje“ Paulius ryžtingai pabrėžia, jog ir jis yra tikras Prisikėlusiojo liudytojas ir turi tiesiogiai iš Prisikėlusiojo gautą misiją.

Taigi abu šaltiniai, Apaštalų darbai ir Pauliaus laišakai, esminiais dalykais sutampa ir sutaria: Prisikėlusysis Pauliui kalbėjo, jis pašaukė jį apaštalauti, padarė tikru apaštalu, prisikėlimo liudytoju, patikėdamas jam ypatingą užduotį skelbti Evangeliją pagonims, graikų ir romėnų pasauliui. Sykiu Paulius suprato, jog, nepaisydamas savo tiesioginio santykio su Prisikėlusiuoju, jis turi įstoti į Bažnyčios bendruomenę, leistis būti pakrikštijamas ir gyventi santarvėje su kitais apaštalais. Tik tokioje bendrystėje su visais jis galės būti tikras apaštalas, kaip pats apie tai rašo Pirmajame laiške korintiečiams: „Taigi

ar aš, ar jie, – taip mes skelbiame, ir taip jūs įtikėjote“ (15, 11). Tėra vienas vienintelis Prisikėlusiojo skelbimas, nes vienas vienintelis yra Kristus.

Kaip matome, visuose šiuose tekstuose Paulius šio momento niekada neaiškina kaip atsivertimo fakto. Kodėl? Dėl to iškelta daug hipotezių, tačiau man priežastis labai aiški. Ši jo gyvenimo pervarta, šis jo visos būties perkeitimas buvo ne psichologinio proceso, intelektinės ir moralinės brandos ar evoliucijos vaisius, tai atėjo iš išorės, buvo ne jo mąstymo, bet susitikimo su Jėzumi Kristumi rezultatas. Šia prasme tai buvo ne tiesiog atsivertimas, ne jo „aš“ subrendimas, bet mirtis ir prisikėlimas jam pačiam: viena jo egzistencija mirė ir iš to radosi nauja – su prisikėlusiu Kristumi. Niekaip kitaip šio Pauliaus atnaujinimo paaiškinti neįmanoma. Jokios psichologinės analizės negali to nei paaiškinti, nei išspręsti. Tik įvykis – sukrečiantis susitikimas su Kristumi yra raktas, leidžiantis suprasti tai, kas įvyko: mirtis ir prisikėlimas, atnaujinimas dėka To, kuris pasirodė ir su juo kalbėjosi. Apie atsivertimą galime ir turime kalbėti būtent tokia gilesne prasme. Šis susitikimas yra tikrasis atnaujinimas, pakeitęs visus Pauliaus matus. Dabar jis gali sakyti, jog tai, kas jam prieš tai buvo esminga ir iš pagrindų svarbu, tapo „sąšlavomis“; tai nebe „nuopelnas“, bet nuostolis, nes dabar svarbus tik gyvenimas Kristuje.

Vis dėlto neturėtume manyti, kad Paulius šitaip užsi-sklandė aklame įvykyje. Priešingai, nes prisikėlęs Kristus yra tiesos šviesa, paties Dievo šviesa. Tai išplėtė jo širdį ir padarė ją atvirą visiems. Jis neprarado nieko, kas jo gyvenime, jo pavelde buvo gera ir teisinga, bet naujaip suvokė išmintį, tiesą, Įstatymo ir Pranašų gelmę ir šitai naujoviškai pasisavino. Sykiu jo protas atsivėrė pagonių išminčiai; kadangi jis visa širdimi atsivėrė Kristui, tapo gebantis plačiam dialogui su visais, gebantis visiems tapti viskuo. Taip jis iš tiesų galėjo būti pagonių apaštalas.

Dabar paklauskime savęs: kas tuo norima pasakyti mums? Norima pasakyti, kad krikščionybė ir mums nėra nauja filosofija ar naujas moralės mokymas. Krikščionimis esame tik sutikdami Kristų. Tiesa, jis mums nepasirodo tokiu sukrečiančiu, švytinčiu būdu kaip Pauliui, norėdamas padaryti jį visų tautų apaštalu. Tačiau mes galime sutikti Kristų skaitydami Šventąjį Raštą, meldamiesi ir dalyvaudami liturginiame Bažnyčios gyvenime. Galime palytėti Kristaus širdį ir pajusti, kad jis palyti mūsų. Tikslai per asmeninį santykį su Kristumi, tik šitaip susitikdami su Prisikėlusiuoju tikrai tampame krikščionimis. Ir tada mūsų protas atsiveria, atsiveria visa Kristaus išmintis ir visi tiesos turtai. Tad meldkime Viešpatį, kad jis mus apšviestų, kad mums mūsų pasaulyje leistų su juo susitikti ir per tai dovanotų gyvą tikėjimą, atvirą širdį, pasaulį atnaujinti įstengiančią didelę meilę visiems.

Ketvirtoji katechezė apie Paulių: Pauliaus mokymas apie apaštalytės prasmę ir esmę

2008 m. rugsėjo 10 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Praėjusį trečiadienį kalbėjau apie didžiulę pervartą šventojo Pauliaus gyvenime po jo susitikimo su Kristumi. Jėzus įžengė į jo gyvenimą ir persekiotoją pavertė apaštalu. Šis susitikimas ženklino jo misijos pradžią: Pauliaus nebegalėjo gyventi taip, kaip anksčiau, pajuto, kad Viešpats davė jam užduotį skelbti Evangeliją kaip apaštalui. Būtent apie šį naują jo gyvenimo būvį, t. y. apie jo buvimą apaštalu, šiandien ir norėčiau kalbėti. Paprastai, vado-vaudamiesi Evangelija, su „apaštalo“ titulu tapatiname Dvylika, norėdami nurodyti tuos, kurie lydėjo Jėzų bei klausėsi jo mokymo. Tačiau apaštalu jaučiasi esąs ir Paulius, todėl akivaizdu, kad pauliškoji apaštalytės sąvoka Dvylikos grupė neapsiriboja. Tiesa, Paulius savo atve-ji aiškiai skiria nuo tų, kurie apaštalais buvo pašaukti anksčiau už jį (plg. *Gal 1, 17*): jiems Bažnyčios gyvenime pripažįstama ypatinga vieta. Ir vis dėlto Paulius, kaip visiems žinoma, laiko save apaštalu siaurąja šio žodžio prasme. Juk iš tiesų niekas krikščionybės ištakų laikotarpiu nenukeliavo sausuma ir jūra tiek kilometrų, kiek jis, turėdamas prieš akis tikslą skelbti Evangeliją.

Tad jis laikėsi apaštalytės sąvokos, platesnės už susijusią vien su Dvylikos grupė ir pirmiausia perteiktos šventojo Luko Apaštalo darbuose (plg. *Apd 1, 2.26; 6, 2*). Juk Pirmajame laiške korintiečiams Paulius „Dvylika“ ir „visus apaštalus“ mini kaip dvi skirtingas grupes, kurioms pasirodė Prisikėlusysis (plg. 15, 5. 7). Tada pačiame tekste jis toliau save nuolankiai vadina „mažiausiu iš apaštalų“, lygina save su ne laiku gimusiuoju ir sako: „Esu <...> nevertas vadintis apaštalu, nes esu persekiojė Dievo Bažnyčią. Bet Dievo malone esu, kas esu, ir jo man suteiktoji malonė neliko bergždžia. Aš daugiau už juos visus esu įdėjęs triūso, žinoma, ne aš, o su manimi esanti Dievo malonė“ (*1 Kor 15, 9–10*). Metafora apie ne laiku gimusį išreiškiamas didžiausias nusižeminimas; ji taip pat pasitaiko šv. Ignoto Antiochiečio Laiške romiečiams: „Aš žemiausias iš visų, ne laiku gimusysis, tačiau man bus leista būti kažkuo tada, kai pasieksiu Dievą“ (9, 2). Ką Antiochijos vyskupas sako apie savo būsimą kankinystę, numatydamas, kad ji perkeis jo nekilnų būvį, tą patį apie savo apaštališkąsias pastangas kalba šventasis Paulius: jomis reiškiasi vaisinga Dievo malonė, gebanti nevykusį žmogų paversti nuostabiu apaštalu. Persekiotojas tampa Bažnyčios steigėju – štai ką Dievas padarė iš to, kuris Evangelijos požiūriu galėjo būti laikomas netikša!

Kas gi, šventojo Pauliaus supratimu, jį ir kitus padaro apaštalais? Jo laiškuose išskyla trys pagrindiniai apaštalo požymiai. Pirmia, jis turi būti regėjęs Viešpatį (plg. *1 Kor 9, 1*), t. y. turi būti su juo susitikęs taip, kad tas susitikimas būtų nulėmęs jo gyvenimą. Panašiai Laiške galatams (plg. *1, 15–16*) jis sako, jog Dievas, savo malone apreikšdamas jam savo Sūnų, pašaukė, negana to, išrinko jį skelbti Gerąją Naujieną pagonims. Galiausiai apaštalu žmogų padaro Viešpats, o ne pretenzija. Apaštalas save apaštalu padaro ne pats, jį apaštalu padaro Viešpats: tad apaštalas turi nuolatos palaikyti santykį su Viešpačiu. Paulius ne be pagrindo kalba apie buvimą „pašauktuoju apaštalu“ (*Rom 1, 1*), t. y. apie buvimą pašauktu apaštalu „ne žmonių ir ne per žmogų, bet paties Jėzaus Kristaus ir jį iš numirusių prikėlusio Dievo Tėvo“ (*Gal 1, 1*). Štai pirmasis požymis – būti regėjusiam Viešpatį, būti jo pašauktam.

Antrasis bruožas yra „buvimas pasiųstam“. Graikiškas žodis *apostolos* reiškia „pasiųstasis, paskirtasis pasiuntiniu“, t. y. žymi šauklį ar žinios perteikėją; tad jis turi veikti kaip įpareigotasis ar siunčiančiojo atstovas. Dėl šios priežasties Paulius save apibūdina kaip „Kristaus Jėzaus apaštalą“ (*1 Kor 1, 1; 2 Kor 1, 1*), t. y. kaip jo delegatą, taip atsidavusį jo tarnybai, kad net save vadina „Jėzaus Kristaus tarnu“ (*Rom 1, 1*). Vėl į pirmą planą išskyla kito iniciatyva, iniciatyva Dievo Jėzuje Kristuje, kurio esame visiškai saistomi; tačiau pirmiausia pabrėžiama tai, kad iš jo gauta jo vardu atliktina misija, į šalį nustumiant absoliučiai visus asmeninius interesus.

Trečioji sąlyga – „Evangelijos skelbimas“, lydymas Bažnyčių įsteigimo. „Apaštalas“ negali ir neturi būti vien garbės titulas. Apaštalytė konkrečiai ir dramatiškai reikalauja visos atitinkamo subjekto egzistencijos. Pirmajame laiške korintiečiams Paulius sušunka: „Ar aš ne apaštalas? Argi nesu regėjęs mūsų Viešpaties Jėzaus? Ar jūs ne mano darbo vaisius Viešpatyje?“ (*9, 1*). Panašiai jis kalba Antrajame laiške korintiečiams: „Jūs patys esate mūsų laiškas <...>. Jūs pasirodėte esą Kristaus laiškas, kurį mes, patarnaudami jums, surašėme ne rašalu, bet gyvojo Dievo Dvasia, ne akmenis plokštėse, bet gyvų širdžių plokštėse“ (*3, 2–3*).

Tad nestebėtina, kad Auksaburnis Paulių pavadina „deimantine siela“ (*Sermones Panegyrici in Solemnitates, 1, 8*) ir tęsia: „Kaip ugnis užgrūdina įvairias medžiagas <...>, lygiai taip Pauliaus žodžiai jo reikalui patraukdavo tuos, su kuriais jis užmegzdavo ryšį, ir tie, kurie jam būdavo priešiški, pagauti jo kalbų tapdavo šios dvasinės ugnies maistu“ (ten pat, *7, 11*). Tai paaiškina, kodėl Paulius apaštalus apibrėžia kaip „Dievo bendradarbius“ (*1 Kor 3, 9; 2 Kor 6, 1*), kuriuose veikia jo malonė. Būdingas tikrojo apaštalo elemen-

tas, kurį Paulius gerai iškelia aikštėn, yra savotiškas Evangelijos ir evangelizuojančiojo sutapimas; jiems abiem skirtas toks pats likimas. Niekas taip, kaip Paulius, nėra pabrėžęs, kad Kristaus kryžiaus skelbimas atrodo kaip „papiktinimas ir kvailystė“ (plg. *1 Kor 1, 23*); tokio skelbimo daug kas nesupranta ir jį atmeta. Taip buvo anuomet, ir neturi stebinti, kad taip yra ir šiandien. Tad apaštalas turi dalytis šiuo likimu atrodyti kaip „papiktinimas ir kvailystė“, ir Paulius tai žino – tokia yra jo gyvenimo patirtis. Ne be ironiškos potekstės korintiečiams jis rašo: „Man atrodo, kad Dievas mums, apaštalam, paskyrė paskučiausią vietą, tarsi nuteistiesiems myriop. Mes pasidarėme reginys pasauliui, angelams ir žmonėms. Mes kvaili dėl Kristaus, o jūs išmintingi Kristuje. Mes silpni, o jūs stiprūs; jūs gerbiami, o mes niekais laikomi. Iki šios valandos badaujame ir trokštame, esame nuogi ir mušami, esame be pastogės ir vargstame, darbuodamiesi savo rankomis. Keikiami mes laiminame, persekiojami išveriami, piktžodžiaujami maloniai atsakome. Iki šiol esame laikomi pasaulio sąšlavomis, visų atmatomis“ (*1 Kor 4, 9–13*). Štai šventojo Pauliaus apaštališko gyvenimo autoportretas – visuose varguose viršų ima buvimo Dievo palaimos bei Evangelijos malonės nešėju džiaugsmas.

Paulių apskritai atkaklios ištvermės visuose sunkumuose idėja sieja su to meto stoikų filosofija, tačiau jis įveikia grynai žmogiškąją perspektyvą pasitelkdamas Dievo ir Kristaus meilę: „Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės? Ar vargas? Ar priespauda? Ar persekiojimas? Ar badas? Ar nuogumas? Ar pavojus? Ar kalavijas? Parašyta: *Dėl tavęs mes žudomi ištisą dieną, laikomi įjautinomis avimis*. Tačiau visa mes lengvai nugalime dėlei to, kuris mus pamilo. Ir aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (*Rom 8, 35–39*). Visose šiose permainose Paulių veda būtent toks tikrumas, toks džiaugsmas – niekas negali atskirti mūsų nuo Dievo meilės. O ši meilė yra tikrojo žmogaus gyvenimo meilė.

Kaip matome, Paulius dovanojo save Evangelijai visą; galėtume sakyti ištisą dieną, be pertrūkio! Ir jis savo tarnybą vykdė ištikimai ir džiugiai, kad vienaip ar kitaip išgelbėtų bent kai kuriuos (plg. *1 Kor 22*). Ir nors žinojo, kad jiems yra tėvas (plg. *1 Kor 4, 15*) ar net motina (plg. *Gal 4, 19*), jis Bažnyčių atžvilgiu laikėsi besąlygiškos tarnystės nuostatos, įstabiai šitai paaiškindamas taip: „Mes juk nesame jūsų tikėjimo viešpačiai, bet tik jūsų džiaugsmo talkininkai“ (*2 Kor 1, 24*). Štai visų laikų visų Kristaus apaštalų misija – būti tikrojo džiaugsmo bendradarbiais.

Penktoji katechezė apie Paulių: Paulius ir kiti apaštalai

2008 m. rugsėjo 24 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau kalbėti apie Pauliaus santykį su apaštalais, pirma jo pradėjusiais sekti Jėzų. Šiuos santykius visada ženklino Pauliaus gili pagarba bei jo atvirumas, kylantis iš Evangelijos tiesos gynimo. Paulius praktiškai buvo Jėzaus iš Nazareto amžininkas, tačiau jo viešojo gyvenimo laikotarpiu niekada neturėjo progos sutikti. Dėl to po veriančios šviesos apakinimo kelyje į Damaską jis jautė poreikį pasisemti žinių iš pirmųjų Mokytojo mokinių. Jo išsirinktų nešti Evangeliją ligi žemės pakraščių.

Laiške galatams Paulius pateikia svarbios informacijos apie ryšius, palaikytus su kai kuriais iš Dvylikos, pirmiausia su Petru, išrinktu Uola, ant kurios pastatyta Bažnyčia (plg. *Gal 1, 18*), su „Viešpaties broliu“ Jokūbu (plg. *1, 19*) ir Jonu (plg. *Gal 2, 9*). Jis nesvyruodamas pripažįsta juos esant Bažnyčios „stulpais“. Ypač reikšmingas jo susitikimas su Kefu (Petru) Jeruzalėje. Paulius pasiliko su juo penkiolika dienų, kad „susi pažintų“ (plg. *Gal 1, 19*), t. y. sužinotų apie žemiškąjį Prisikėlusiojo gyvenimą – to, kuris „pagavo“ jį kelyje į Damaską ir iš pagrindų pakeitė jo gyvenimą: iš Dievo Bažnyčios persekiotojo Paulius tapo iki tol jo griauto tikėjimo į nukryžiuotą Mesiją ir Dievo Sūnų skelbėju (plg. *Gal 1, 23*).

Kokios informacijos apie Jėzų Paulius gavo praėjus trejiems metams nuo susitikimo pakeliui į Damaską? Pirmajame laiške korintiečiams aptinkame dvi žinias, kurias Paulius išgirdo Jeruzalėje ir suformulavo kaip esminius krikščionių tradicijos, pamatinės tradicijos, elementus. Jis perteikia jas pažodžiui, lygiai tokias pat, kokias išgirdo, labai iškilmingai pasakydamas: „jums perdaviau, ką esu gavęs“. Tad jis pabrėžia ištikimybę tam, ką yra gavęs, bei sąžiningai perteikia tai dabar naujiems krikščionims. Šie esminiai elementai susiję su Eucharistija ir prisikėlimu ir kaip tekstai buvo suformuluoti jau ketvirtajame dešimtmetyje. Tad priartėjame prie Jėzaus mirties, palaidojimo ir prisikėlimo (plg. *1 Kor 15, 3–4*). Stabtelėkime prie vieno ir prie kito. Jėzaus žodžiai per Paskutinę vakarienę (plg. *1 Kor 11, 23–25*), Pauliaus akimis, išties yra Bažnyčios gyvenimo centras: iš čia išauga Bažnyčia, tapdama pati savimi. Greta to, kad šie žodžiai Eucharistiją nusako kaip centrą, iš kurio vis gimsta Bažnyčia, – tai taip pat tvirtinama visoje Pauliaus teologijoje, visa-

me jo minties lobyne – jie daro didelę įtaką Pauliaus asmeniniam santykiui su Jėzumi. Jais, viena vertus, paliudijama, kad Eucharistija nušviečia kryžiaus prakeikimą, paversdama jį palaima (plg. *Gal 3, 13–14*), ir, kita vertus, paaiškinama Jėzaus mirties ir prisikėlimo reikšmė. Pauliaus laiške Eucharistijos steigimo žodžiai „už jus“ virsta „už mane“ (*Gal 2, 20*), suasmeninami žinant, kad tame „už jus“ jis pats buvo pažįstamas bei mylimas Jėzaus ir, kita vertus, tai reiškia „už visus“ (*2 Kor 5, 14*): šis „už jus“ tampa „už mane“ ir „už Bažnyčią“ (*Ef 5, 25*), taigi – atperkamosios kryžiaus aukos „už visus“ (plg. *Rom 3, 25*). Kasdien maitindamasi Prisikėlusiojo Dvasios galia, Bažnyčia Eucharistijos ir Eucharistijoje statydinama ir suvokia save kaip „Kristaus kūną“ (*1 Kor 12, 27*).

Kitame tekste, tekste apie Prisikėlimą, mums vėl perteikiama ta pati ištikimybės formulė. Šv. Paulius rašo: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis buvo palaidotas ir prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai; jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai“ (*1 Kor 15, 3–5*). Šioje jam perduotoje tradicijoje Paulius vėl pamini pasakymą „už mūsų nuodėmes“, kuriuo pabrėžiamas Jėzaus dovanojimasis Tėvui siekiant išgelbėti mus iš nuodėmės ir mirties. Iš šio dovanojimosi Paulius išrutulioja labiausiai jaudinantį bei žavintį pasakymą apie mūsų santykį su Kristumi: „Tą, kuris nepažino nuodėmės, jis dėl mūsų pavertė nuodėme, kad mes jame taptume Dievo teisumu“ (*2 Kor 5, 21*). „Jūs gi pažįstate mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonę ir žinote, jog jis, būdamas turtingas, dėl jūsų tapo vargdieniu, kad jūs taptumėte turtingi per jo neturtą“ (*2 Kor 8, 9*). Pravartu priminti žodžius, kuriais tokį paradoksalų Pauliaus pasakymą pakomentavo augustinų vienuolis Martynas Liuteris: „Tai didingas dieviškosios malonės nusidėjėliams slėpinys: dėl įstabių mainų mūsų nuodėmės yra nebe mūsų, bet Kristaus, ir Kristaus teisumas yra nebe Kristaus, bet mūsų“ (*Psalmių komentarai*, 1513–1515). Ir taip esame išgelbėti.

Pravartu atkreipti dėmesį, kad pradinėje, iš lūpų į lūpas perduodamoje kerigmoje (skelbime) sakoma ne „buvo prikeltas“, kas būtų logiškiau ir labiau derėtų su „numirė ... buvo palaidotas“, bet „yra prikeltas“. Forma „yra prikeltas“ pasirinkta siekiant pabrėžti, kad Kristaus prisikėlimas iki dabar daro poveikį tikinčiųjų egzistencijai: šitai galime išversti kaip: „yra prikeltas ir tebegyvena“ Eucharistijoje bei Bažnyčioje. Kristaus mirtį ir prisikėlimą liudija visi Raštai, nes, pasak Hugno Viktorišio, „visas dieviškasis Raštas tėra viena knyga, ir ši knyga yra Kristus, nes visas Raštas kalba apie Kristų ir atbajiamas Kristuje“ (*De arca Noe*, 2, 8).

Šv. Ambraziejus Milanietis galėjo sakyti, kad „Rašte skaitome Kristų“, tik dėl to, jog ankstyvoji Bažnyčia naujaip perskaitė Izraelio Raštus, pradėdama nuo Kristaus ir grįždama prie jo.

Prisikėlusiojo pasirodymų Kefui, Dvylikai, daugiau negu penkiems šimtams brolių ir Jokūbui vardijimas užbaigiamas užuomina apie pasirodymą asmeniškai jam, Pauliui, kelyje į Damaską: „O visų paskiausiai, lyg ne laiku gimusiam, jis pasirodė ir man“ (1 Kor 15, 8). Kadangi yra persekiojęs Dievo Bažnyčią, Paulius čia išpažįsta savo nevertumą būti laikomam tokio paties lygmens apaštalu kaip ankstesni už jį apaštalai: bet jam suteikta Dievo malonė neliko bergždžia (plg. 1 Kor 15, 10). Kaip tik dėl to jis giriasi dieviškąja malone, suvienijančia jį su pirmaisiais Kristaus prisikėlimo liudytojais. „Ar aš, ar jie – taip mes skelbiame, ir taip jūs įtikėjote“ (1 Kor 15, 11). Svarbu skelbti tą pačią vieną Evangeliją: ir jie, ir aš skelbiame tą patį tikėjimą, tą pačią numirusio ir prisikėlusio Jėzaus Kristaus, dovanojančio save švenčiausiojoje Eucharistijoje, Evangeliją.

Svarba, jo teikiama gyvajai Tradicijai, Bažnyčios perteikiamai savo bendruomenėms, rodo, kaip klysta norintieji Pauliui priskirti krikščionybės išradimą: prieš imdamas skelbti Jėzaus Kristaus Evangeliją, jis sutiko jį kelyje į Damaską ir atrado Bažnyčioje, matydamas jį gyvenant tarp Dvylikos ir tų, kurie sekė paskui jį Galilėjos keliais. Kitose katechezėse labiau pasigilinsime, koks Pauliaus indėlis į ankstyvąją Bažnyčią. Tačiau iš Prisikėlusiojo gautoji misija evangelizuoti pagonis turėjo būti patvirtinta ir laiduota tų, kurie jam ir Barnabui padavė dešinę kaip jų apaštalavimo bei evangelizavimo patvirtinimo ir priėmimo į Kristaus Bažnyčios bendrystę ženklą (plg. Gal 2, 9). Tada tampa aišku, kad posakis: „Jei mes ir buvome pažinę Kristų kūno požiūriu, tai dabar mes taip jo nebepažįstame“ (2 Kor 5, 16) reiškia ne kad jo žemiškasis gyvenimas menkai reikšmingas mūsų brendimui tikėjimu, bet kad nuo prisikėlimo momento mūsų ryšio su juo būdas pasikeitė. Jis sykiu yra Dievo Sūnus, kūnu kilęs iš Dovydo giminės ir šventumo Dvasia per prisikėlimą pristatytas galingu Dievo Sūnumi, – primena Paulius Laiško romiečiams pradžioje (1, 3–4).

Juo labiau stengsimės sekti Jėzaus iš Nazareto pėdomis Galilėjos keliais, juo geriau suprasime, kad jis prisimė mūsų žmogystės našta tapdamas panašus į mus viskuo, išskyrus nuodėmę. Mūsų tikėjimas gimęs ne iš mito ar idėjos, bet iš susitikimo su Prisikėlusiuoju Bažnyčios gyvenime.

Šeštoji katechezė apie Paulių: Jeruzalės Susirinkimas ir incidentas Antiochijoje

2008 m. spalio 1 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Pagarba, Pauliaus visada puoselėta Dvylikos atžvilgiu, nesumenksta ir tuomet, kai jis nuoširdžiai gina Evangelijos tiesą, kuri yra ne kas kita, kaip Jėzus Kristus, Viešpats. Šiandien panagrinėkime du epizodus, liudijančius pagarbą ir kartu laisvę, su kuria apaštalas kreipiasi į Kefą ir kitus apaštalus – vadinamąjį Jeruzalės Susirinkimą, ir Laiške galatams perteiktą incidentą Sirijos Antiochijoje (plg. 2, 1–10; 2, 11–14).

Kiekvienas Bažnyčios Susirinkimas ir Sinodas yra „Dvasios įvykis“ ir atsakas į Dievo tautos primygtinius prašymus: tai tiesiogiai patyrė tie, kuriems teko dovana dalyvauti Vatikano II Susirinkime. Štai kodėl Lukas, informuodamas apie Jeruzalėje įvykusį pirmąjį Bažnyčios Susirinkimą, taip pradeda laišką, apaštalu šia proga išsiuntinėtą krikščioniškosioms diasporos bendruomenėms: „Šventajai Dvasiai ir mums pasirodė teisinga...“ (Apd 15, 28). Visoje Bažnyčioje veikianti Dvasia, kad įgyvendintų savo planus, už rankos veda naujais keliais pasukusius apaštalus: ji yra pagrindinis Bažnyčios statydintojas.

Kita vertus, Jeruzalės Susirinkimas rutuliojosi pradžios bendruomenėje tvyrant nemenkai įtampai. Reikėjo surasti atsakymą į klausimą, ar iš pagonių, išpažinusių Viešpatį Jėzų Kristų, reikalautina apipjaustymo, ar vis dėlto leistina atleisti juos nuo Mozės Įstatymo, t. y. laikymosi nuostatų, būtinų norint būti teisiais bei Įstatymui ištikimais žmonėmis. Pirmiausia tai reiškė išlaisvinimą iš nuostatų, susijusių su ritualiniu apsivalymu, švariais ir nešvariais valgiais bei šabu. Apie Jeruzalės Susirinkimą Gal 2, 1–10 taip pat kalba šventasis Paulius: prabėgus keturiolikai metų nuo susitikimo su Prisikėlusiuoju pakeliui į Damaską – dabar atsiduriame penktojo dešimtmečio po Kristaus antroje pusėje, – Paulius kartu su Barnabu išvyksta iš Sirijos Antiochijos pasiėmęs ir savo ištikimą bendradarbį Titą, kuris, nepaisant jo graikiškos kilmės, neturėjo leisti savęs apipjaustyti, idant būtų priimtas į Bažnyčią. Šia proga Paulius Dvylikai, jo vadiniams „įžymesniaisiais asmenimis“, paaiškina savąją laisvės nuo Įstatymo Evangeliją (plg. Gal 2, 6). Susitikimo su prisikėlusiu Kristumi šviesoje jis suprato, kad pagonims, priimantiems Jėzaus Kristaus Evangeliją, apipjaustymas, nuostatai dėl valgių bei šabo kaip teismo ženklai nebebūtini: mūsų teisumas yra Kristus, ir „teisu“ visa, kas į jį panašu. Norint būti teisiams, kitų ženklų nebereikia. Laiške galatams Paulius keliais žodžiais perteikia Su-

sirinkimo eiga: jis karštai primena, kad laisvės nuo Įstatymo Evangelijai pritarė Jokūbas, Kefas ir Jonas, „šulai“, padavę jam ir Barnabui dešinę bažnytinės bendrystės Kristuje ženklą (plg. *Gal 2, 9*). Kaip matėme, Jeruzalės Susirinkimą Lukas laiko Šventosios Dvasios veikimu, o Pauliui jis reiškia visų ten dalyvavusiųjų laisvės nuo įpareigojimo būti apipjaustytam bei laikytis Įstatymo ryžtingą pripažinimą – laisvės, kuria „Kristus mus išvadavo“, kad nesiduotume vėl įkinkomi į vergystės jungą (plg. *Gal 5, 1*). Abu būdus, kuriais Jeruzalės Susirinkimą nusako Paulius ir Lukas, sieja išlaisvinantis Šventosios Dvasios veikimas, nes, kaip Antrajame laiške korintiečiams pasakys Paulius, „kur Viešpaties Dvasia, ten ir laisvė“ (*3, 17*).

Vis dėlto krikščioniškoji laisvė, kaip labai aiškiai aiškėn išskyla šventojo Pauliaus laiškuose, netapatintina su palaidumu ar savivale daryti tai, ką nori. Ji tikrove virsta darantis panašiam į Kristų ir todėl autentiškai tarnaujant broliams, pirmiausia labiausiai stokojantiems. Dėl šios priežasties Paulius savo pasakojimą apie Susirinkimą užbaigia primindamas paraginimą: „Tik turėjome prisiminti jų vargšus, – o aš ir stengiausi tai daryti“ (*Gal 2, 10*). Kiekvienas Susirinkimas iš Bažnyčios atsiranda ir į Bažnyčią grįžta: šiuo atveju jis grįžta rodydamas dėmesį vargšams, kurie, anot įvairių Pauliaus užuominų jo laiškuose, pirmiausiai yra Jeruzalės Bažnyčios vargšai. Rūpinimasis vargšais, ypač paliudytas Antrajame laiške korintiečiams (plg. *8, 9*) ir baigiamajame Laiško romiečiams skyriuje (*Rom 15*), Pauliaus akimis, įrodąs jo ištiki-mybę Susirinkimo metu subrendusiems nutarimams.

Galbūt nebeįstengiamo iki galo suvokti reikšmės, kurią Paulius ir jo bendruomenės teikė pagalbai Jeruzalės vargšams. Religinės veiklos panoramoje tai buvo visiškai nauja iniciatyva: ji buvo ne privaloma, bet laisva bei spontaniška. Prie to prisidėjo visos Pauliaus Vakaruose įsteigtos Bažnyčios. Tokia pagalba reikėsi jo bendruomenių skola motiniškai Palestinos Bažnyčiai, iš kurios jos buvo gavusios neapsakomą Evangelijos dovaną. Pauliui šis bendro dalijimosi gestas atrodė toks svarbus, kad jis retai kada tai vadina tiesiog „pagalba“. Jam šitai veikiau „tarnavimas“, „palaima“, „meilė“, „malonė“, negana to, tarnavimas Dievui, t. y. liturgija (plg. *2 Kor 9*). Ypač stebinant pasakymas, kuriuo pinigų rinkimui priskiriama kulto vertė: tai, viena vertus, liturginis gestas, arba kiekvienos bendruomenės atliekamas tarnavimas Dievui, ir, kita vertus, meilės veiksmas tautos gerovės labui. Meilė artimui ir dieviškoji liturgija neperskiriamos; meilė vargšams yra liturgija. Šie abu horizontai būdingi kiekvienai Bažnyčioje švenčiamai bei įgyvendinamai liturgijai, iš prigimties priešingai kulto ir gyvenimo, tikėjimo ir darbų, maldos ir meilės broliams perskyrimui. Tad Jeruzalės Susirinkimas sušaukiamas atsakyti į klausimą dėl ištikėjusių pagonių ir jame apsisprendžiama laisvės nuo apipjaustymo bei Įstatymo įpareigojimų naudai. O

užbaigiamas jis bažnytiniu bei pastoraciniu reikalavimu pagrindiniu dalyku laikyti tikėjimą į Jėzų Kristų ir meilę Jeruzalės ir visos Bažnyčios vargšams.

Antras epizodas yra Pauliaus vidinę laisvę įrodantis garsusis incidentas Sirijos Antiochijoje: kaip laikytis iš judaizmo ir pagonybės kilusių tikinčiųjų stalo bendrystės atžvilgiu? Čia išnyra kitas Mozės Įstatymo laikymosi epicentras – švarių ir nešvarių valgių perskyra, skyrusi žydus nuo pagonių. Iš pradžių Petras valgė su vienais ir su kitais. Atvykus keliems krikščionims, susijusiems su Jokūbu, „Viešpaties broliu“ (*Gal 1, 19*), Petras ėmė vengti kontaktų su pagonimis, idant šie nepasipiktintų tais, kurie ir toliau laikėsi švarumo nuostatų valgių atžvilgiu. Tam pritarė ir Barnabas. Toks sprendimas smarkiai suskaldė iš apipjaustymo ir iš pagonybės kilusius krikščionis. Šis elgesys, kėlęs grėsmę Bažnyčios vienybei bei laisvei, privertė Paulių karštai sureaguoti ir apkaltinti Petrą bei kitus veidmainyste: „Jei tu, būdamas žydas, gyveni pagoniškai, o ne žydiškai, tai kodėl verti pagonis laikytis žydų papročių?“ (*Gal 2, 14*). Pauliui ir Petru su Barnabu rūpėjo skirtingi dalykai: pastarieji, atsiskirdami nuo pagonių, siekė pagloboti iš judaizmo kilusius tikinčiuosius bei nesukelti jų pasipiktinimo. Tuo tarpu, Pauliaus akimis, toks atsiskyrimas kėlė pavojų neteisingai suprasti visuotinį išganymą Kristuje, siūlomą ir pagonims, ir žydams. Jei nuteisinama vien tikėjimu į Kristų, vien panašumu į jį be jokių Įstatymo darbų, kokia prasmė bendrai valgant paisyti valgių švarumo? Labai galimas dalykas, kad Petro ir Pauliaus perspektyvos skyrėsi: pirmasis nenorėjo prarasti Evangeliją priėmusių žydų, antrasis nenorėjo sumenkinti išganymą nešančios Kristaus mirties vertės visiems tikintiesiems.

Keista, tačiau kai Paulius po kelerių metų (šeštojo dešimtmečio po Kristaus viduryje) rašys Romos krikščionims, jis turės prieš akis panašią situaciją ir stipriųjų prašys nevalgyti nešvarių valgių, kad nebūtų atstumti ar papiktinti silpnieji: „Verčiau nevalgyti mėsos, negerti vyno ar vengti visko, kas gali pastūmėti brolių į nuodėmę“ (*Rom 14, 21*). Tad incidentas Antiochijoje buvo pamoka ir Petru, ir Pauliui. Tik nuoširdus dialogas, atviras Evangelijos tiesai, galėjo parodyti Bažnyčiai kelią: „Iš tiesų Dievo karalystė nėra valgis ar gėrimas, bet teisumas, ramybė ir džiaugsmas Šventojoje Dvasioje“ (*Rom 14, 17*). Šią pamoką turime išmokti ir mes: kupini įvairių Petru ir Pauliui patikėtų charizmų, patikėkime save Dvasios vadovavimui, šitaip stengdamiesi gyventi laisvėje, kuriai gaires teikia tikėjimas į Kristų ir kuri konkrečia tikrove tampa tarnaujant broliams. Esmingai svarbu vis labiau darytis panašiam į Kristų. Tada pasiekama tikra laisvė, giliausia Įstatymo šerdis – meilė Dievui ir artimui. Prašykime Viešpatį, kad mus pamokytų dalytis jo jausmais, kad iš jo išmoktume tikrosios laisvės ir meilės, aprėpiančios kiekvieną žmogų, Evangelijos.

Nuoširdžiai sveikiname kardinolą Audrį Juozą Bačkį konsekracijos vyskupu 20-mečio proga ir vyskupą Juozą Tunaitį 80 metų jubiliejaus proga

Marijampolės Marijonų vienuolynui – 250 metų

Iškilminga šventinė liturgija Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje

Švenčiant Marijampolės Marijonų vienuolyno 250-ąsias metines ir titulinius Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikos atlaidus, šventinė liturgija prasidėjo rugsėjo 27-osios vakarą iškilmingais mišparais ir šv. Mišiomis, kurioms vadovavo vyskupas Juozas Žemaitis MIC, giedojo *Schola Lituana*.

Pagrindinėms iškilmių šv. Mišioms rugsėjo 28 d. vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo Marijonų kongregacijos generalinis vyresnysis Janas Mikolajus Rokoszas, Panevėžio vyskupas J. Kauneckas, Telšių vyskupas J. Boruta SJ, Vilkaviškio vyskupas R. Norvila, vyskupas emeritas J. Žemaitis MIC, kiti kunigai. Šv. Mišių pradžioje Marijonų kongregaciją pasveikino arkivyskupas S. Tamkevičius, Marijonų kongregacijos generalinis vyresnysis Janas Mikolajus Rokoszas MIC. Homiliją sakęs vyskupas J. Boruta SJ pabrėžė tėvų marijonų skeidžiamą dvasią, apžvelgė, kokiomis aplinkybėmis atsirado miestas ir vienuolynas, papasakojo apie vienuolių veiklą, sunkumus, kuriuos jiems teko išgyventi. Ganytojas priminė pasakojimą apie tai, kaip buvo išrinkta vieta pirmajai bažnyčiai Marijampolėje: grafienė Pranciška Butlerienė nuo Kvietišio dvaroėjusi kalbėdama rožinį, ten, kur baigdavusi kalbėti rožinio slėpinį, pasodindavusi liepą, o kur baigė kalbėti visą rožinį, nutarusi pastatyti bažnyčią. Kelias, kuriuo jiėjusi, buvo pavadintas Rožančkeliu. Anot vyskupo, ir tėvai marijonai, vykdydami savo misiją, tarsi Rožančkeliu vedė žmones į amžinuosius Dievo namus. Vyskupas J. Boruta SJ baigdamas homiliją palinkėjo, kad Viešpats laimintų marijonų veiklą ir darbus. Šv. Mišiose giedojo Marijampolės bazilikos sumos choras, vadovaujamas A. Sakalauskiene. Iškilmingos pamaldos baigtos Viešpaties pagarbinimu Eucharistijos procesijoje, kuriai vadovavo arkivyskupas S. Tamkevičius.

Marijampolės marijonų vienuolyno jubiliejinis minėjimas baigėsi vakarinėmis šv. Mišiomis, kurias aukojo vyskupas J. Žemaitis MIC ir parapijos klebonas A. Šidlauskas MIC. Šv. Mišiose giedojo Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos choras (vadovas R. Gražinis), vargonavo profesorius L. Digrys. Baigiamasis šventinio minėjimo akordas – kunigo G. Sakalausko kūrinio *Completorium*, skirto Marijampolės Marijonų vienuolyno 250-osioms metinėms, premjera. Kūrinį atliko Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos choras ir orkestras (vadovas P. Stepanovas) bei kamerinis choras „Aidija“, dirigavo R. Gražinis.

Tarptautinė konferencija „Marijonų vienuolija vakar – šiandien – rytoj“

Rugsėjo 26–28 d. buvo surengta tarptautinė konferencija „Marijonų vienuolija vakar – šiandien – rytoj“. Visus konferencijos dalyvius pasveikino Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas Andrius Šidlauskas MIC. Sveikinimo žodį taręs vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC pabrėžė marijonų reikšmę miestui vildamasis, kad ši konferencija sustiprins marijonų vienuolijos pagrindus ir paskatins plėtoti marijoniškąją veiklą. Marijonų kongregacijos generalinio vyresniojo vardu visus pasveikino kunigas dr. Janusz Kumała MIC. Konferencijos dalyvius taip pat sveikino VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas dr. Benas Ulevičius, Latvijos marijonų provincijos atstovas Jazapas Sitniekas MIC.

Susitikimas su partijų atstovais

Rugsėjo 30 d. Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje Kauno arkivyskupijos dvasininkai, institucijų ir katalikiškųjų bendruomenių atstovai susitiko su partijų, kandidatuojančių į LR Seimą, atstovais. Į susitikimą buvo kviečiami ir jame dalyvavo žiniasklaidos atstovai.

Pradėdamas susitikimą malda, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius išsakė politikus gerbiančią Bažnyčios poziciją, taip pat atkreipė dėmesį, jog Bažnyčiai rūpi valstybė ir jos valdžios sėkmingas darbas, jai svarbu, kad į ją ateisiantys politikai tarnautų Lietuvos žmonėms. Pasak ganytojo, šis susitikimas – tai proga išgirsti partijų nuostatas kai kuriais rūpimais klausimais, o politikams – tiesiogiai susitikti su tikinčiais.

Iš šešiolikos į susitikimą kviestų kandidatuojančių partijų atvyko trylikos partijų atsiųstieji atstovai. Tai Birutė Vėsaitė (Lietuvos socialdemokratų partija), Henrichas Bareišis („Fronto“ partija), Andrius Kubilius (Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai), Šarūnas Navickis (Naujoji sąjunga (socialliberalai)), Adolfas Skališius (Pilietinės demokratijos partija), Saulius Stoma (Tautos prisikėlimo partija), Etela Karpickienė (Koalicija „Darbo partija+jaunimas“), Rimantas Mikaitis (LR Liberalų sąjūdis), Vytautas Kaminskas (Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga), Valentinas Mazuronis („Tvarka ir teisingumas“), Klemensas Rimšelis (Liberalų ir centro sąjunga), Stanislovas Buškevičius (partija „Jaunoji Lietuva“) ir Dainius Petras Paukštė (Lietuvos socialdemokratų sąjunga).

Visi susitikime dalyvavusieji partijų atstovai (išskyrus Lietuvos socialdemokratų partijos atstovę, susitikime dalyvavusią labai trumpai), remdamie-

si programiniu ar savo asmenišku požiūriu, trumpai atsakė į jiems pateiktus klausimus. Politikai klausė, kiek jų partijoms svarbus kultūrinis bei religinis paveldas, kokius žingsnius jos numato žengti prisidėdamos prie jo išaugojimo. Susitikime partijų atstovai buvo paprašyti išdėstyti savo požiūrį į tradicinę, santuoka paremtą šeimą: ar yra nusiteikę ginti ją, ar palaikyti kitas bendro gyvenimo formas. Buvo išsakytos asmeniškios bei partijų nuostatos gyvybės atžvilgiu, abortų draudimo klausimu. Pasidalyta mintimis, kokiomis priemonėmis partijos siektų sumažinti alkoholizmą, apsaugoti nuo alkoholio ypač vaikus ir jaunimą, taip pat kokias pastangas dėtų, kad švietimo sistemoje būtų skiriama pakankamai dėmesio tautiniam ir moraliniam ugdymui. Politikai buvo paprašyti pateikti konkrečių įstatymų iniciatyvų, kurios padėtų sumažinti atskirtį tarp vargingiausių ir turtingiausių visuomenės sluoksnių, nurodyti solidarumo su silpniausiais Lietuvos žmonėmis pavyzdžių.

Susitikimas, atskleidęs gana platų programinių dalykų skirtingumo spektrą ir kai kurias panašias nuostatas, baigėsi atsakymu į klausimą, kaip kandidatuojantys politikai numato siekti, kad jų partija ir visuomenė vykdytų vieną iš pagrindinių Dekalogo įsakymų „Nemeluok“. Tarp atsakymų viltingai nuskambėjo kai kurių politikų nuostata, jog valstybė negali būti statoma ant melo pagrindų, bei prisiminta Seimo nario priesaika.

Užbaigdamas pirmąkart vykusį tokio pobūdžio renginį arkiv. S. Tamkevičius nuoširdžiai padėjo politikams, atvykusiems ir išsakytiems savo nuostatas, kurios, pasak ganytojo, daugiau ar mažiau yra geros, o kalbėjimas pozityvus. Ganytojas pažadėjo visaip skatinti katalikų pilietinį aktyvumą, stebėti politikų veiklą, kad jų žodžiai atitiktų tolesnius darbus, sakė vilijasis, jog tikinčiųjų bendruomenėse vyks daugiau panašių susitikimų ir bus atvirai kalbama visais rūpimais klausimais.

-kasp-

Pirmasis konferencijos posėdis buvo skirtas marijonų vienuolijos atsiradimui ir veiklai XVIII–XIX amžiuje. Lektorius kunigas dr. Zygmuntas Proczekas MIC (Lenkijos marijonų provincija, Liublinas) kalbėjo apie Marijampolės marijonų kūrimosi kelią, daug dėmesio skyrė šios vienuolijos fundatorės P. Butlerienės šeimos istorijai, atkreipė dėmesį, kad didelę įtaką atsirasti vienuolynui Marijampolėje turėjo ir Marijonų vienuolijos generolas K. Višinskis MIC, parašęs P. Butlerienei laišką ir prašęs, jog ši globotų marijonus. Anot kalbėtojo, Marijampolėje marijonams grėšė išnykimas, bet tėvo Jurgio Matulaičio MIC marijonų vienuolija čia buvo atkurta ir galėjo toliau darbuotis Lietuvoje.

Dr. Dalius Viliūnas kalbėjo apie Marijampolės marijonų veiklą Apšvietos epochoje. Lektorius atkreipė dėmesį, kad aktyviai veikiantys šiuo laikotarpiu marijonai stengėsi išmokslinti savo narius, rūpinosi liaudies švietimu, sukūrė išplėtotą ugdymo sistemą: veikė biblioteka, bendrabutis, nustatyta užklausinio lavinimo tvarka, daug dėmesio skirta pilietiniam, patriotiniam ugdymui. Baigdamas paskaitą lektorius sakė, jog Marijampolė gali didžiulius vienuolija, daug prisidėjusia prie istorijos ir dabarties kūrimo.

Pirmąjį konferencijos posėdį baigė kunigas dr. Janas Kosmowski MIC (Lenkijos marijonų provincija, Varšuva) pranešimu apie Marijampolės marijonų įtaką XIX a. lietuvių visuomenėi. Lektorius minėjo, jog šiuo laikotarpiu marijonų vienuolynai buvo tautiško kalvės: po 1830–1831 metų sukilimo carinei Rusijai uždarius mokyklas, marijonai dirbo nelegaliose mokyklose, aktyviai kovojo už Lietuvos nepriklausomybę.

Antrąjį posėdį pradėjęs dr. Sławomiras Brzozeckis OP (Dominikonų ordinas, Liublinas) kalbėjo apie Lietuvos dominikonų misijų daugiatautį pobūdį 1751–1826 m. Lektorius atkreipė dėmesį, kad dominikonai Dievo žodį skelbė keliaudami ir pamokslaudami ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijos, Lenkijos, Rusijos teritorijose, apžvelgė jų vykdytas misijas.

Tautinių skirtumų problemas Basųjų karmelitų Lietuvos provincijos ordine pristatė t. dr. Arkadiuszas Smagaczius OCD (Katalikų Jono Pauliaus II universitetas, Liublinas). Lektorius apžvelgė Basųjų karmelitų kelią į Lietuvą, kalbėjo apie labai įtemptus ir sudėtingus santykius vienuolijoje, apgailestavo, kad Lietuvoje karmelitų vienuolynas neatgijo, ir išreiškė viltį, jog karmelitai grįš praturtindami Bažnyčią Lietuvoje.

Kanauninkas prof. dr. Kęstutis Žemaitis (VDU Katalikų teologijos fakultetas) supažindino su kunigo V. Senkaus MIC, vadinamo paskutiniu „baltuoju“ marijonu, biografija, demonstravo dokumentus, liudijančius jo kelią į kunigystę, citavo tėvą V. Senką MIC pažinojusiųjų atsiminimus, kuriuose pabrėžiamas jo atsidavimas tarnystei, rūpinimasis parapija ir jos žmonėmis.

Pirmosios dienos konferenciją užbaigė Rimvydas Butautas-Kudirka apžvelgdamas kunigo V. Dvaranausko MIC gyvenimą ir veiklą. Anot lektoriaus, tai buvo kunigas, aktyviai darbavęs kultūros srityje. Aktyvi visuomeninė veikla priešakyje rodo jo norą padėti katalikiškai Lietuvai, jos žmonėms.

Antrąją konferencijos dieną pradėjo kunigas dr. Waclawas Makosis MIC (Lenkijos marijonų provincija, Puszcza Marianska) paskaita apie Kazimierą Višinskį, Nekaltai Pradėtosios apaštala, jo nuopelnus marijonų vienuolijai. Kunigas dr. J. Kumala MIC (Marijonų istorijos ir dvasinio gyvenimo institutas, Lichenas) kalbėjo apie kunigo St. Papčinskio paliktą nurodymą marijonams skleisti garbę Nekaltai Pradėtajai Dievo Motinai, taip pat apie Nekaltojo Prsidėjimo prasmę mūsų gyvenimui.

Kunigas dr. Kazimieras Pekas MIC (Katalikų Jono Pauliaus II universitetas, Liublinas) pranešime *per Spiritum ad Mariam* pabrėžė mintį, kad Švč. Mergelė Marija, kaip ir Šventoji Dvasia, veda mus pas Jėzų, sugeba įtikinti, jog tas kelias – laimė žmogui. Baigiamajame posėdyje prof. habil. dr. Alfonsas Motuzas (VDU Katalikų teologijos fakultetas) apžvelgė liaudies pamaldumo praktiką Šiluvos šventovėje. Lektorius kalbėjo apie tai, kas sudaro Šiluvos šventovę, atskleidė jos dvasinį paveldą bei šio paveldo ištakas. Pranešimą iliustravo giesmininkių, vadovaujamų B. Pavalkienės, atliekamos giesmės, demonstruojamos Šiluvos šventovės skaidrės.

Habil. dr. Elžbieta Matulevič skaitė pranešimą apie Mariją – Dievo gailestingumo apaštalę. Pranešime akcentuota, kad marijonai neklydo vadindami Mariją pirmąją apaštalę, kuri ne tik liudijo Jėzų, bet ir skelbė Dievo gailestingumą. Apie palaimintojo Jurgio Matulaičio teologinę mintį nūdienos aktualijų šviesoje kalbėjo kunigas dr. Rimas Skinkaitis (VDU Katalikų teologijos fakultetas). Pranešime lektorius atskleidė marijonų vaidmenį socialiniame, kultūriniame Lietuvos gyvenime, aptarė tas teologines idėjas ir principus, kurie buvo svarbūs ne tik palaimintajam Jurgiui Matulaičiui, bet ir visai marijonų šeimai, išli-ko aktualūs ir šiandieniam pasauliui.

Konferencijos pabaigoje Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas Andrius Šidlauskas MIC padėkojo konferencijos dalyviams, ypač tiems, kurie prisidėjo prie jos įgyvendinimo. Linkėdamas Dievo palaimos visiems įteikė atminimui Manto Arbačiausko sukurtą ekslibrį, skirtą Marijampolės marijonų vienuolyno jubiliejui.

-rs-

Tarptautinė konferencija apie socialinę rinkos ekonomiką

Rugsėjo 27 d. Vilniaus pedagoginio universiteto aktų salėje buvo surengta Lietuvos *Caritas* organizuojamų „Socialinių seminarų“ ciklo antroji tarptautinė konferencija „Socialinė rinkos ekonomika kaip solidarios visuomenės bazė“. Šį kartą konferencija rengta bendradarbiaujant su Vilniaus pedagoginio universiteto Akademine sielovada. Jaukioje salėje susirinkę svečiai ir lektoriai iš Vokietijos, Lietuvos dvasininkijos atstovai, įvairių Lietuvos nevyriausybinų organizacijų, vyskupijų *Caritas* padalinių darbuotojai ir savanoriai, VPU akademinės bendruomenės nariai bei daugelis kitų susidomėjusių klausė pranešimų ir diskutavo socialinės rinkos ekonomikos reikšmingumo šiuolaikinei visuomenei klausimais.

Konferenciją pradėjo Lietuvos *Caritas* generalinis direktorius kun. Robertas Grigas, prisiminęs studijų metus Vilniaus pedagoginiame universitete bei šmaikščiai pristatęs socializmo ir kapitalizmo paradoksus. Konferencijoje sveikinimo žodį tarė vyskupas augziliaras Juozas Tunaitis, kvietęs širdimi matyti ir protu spręsti dalykus, aktualius Lietuvos visuomenei. Savo kalboje vyskupas skatino visuomet stengtis padėti kitiems, primindamas, jog kančia ir meilės alkis niekada nesibaigia, o pagalba artimui mums visada grįžta didele palaima.

Klaustytojus itin sudomino kun. dr. Kęstučio Kėvalo pranešimas. Jis supažindino su laisvosios ekonomikos priešistore, laisvosios rinkos elementais. Remdamasis Bažnyčios socialiniu mokymu, pranešėjas aptarė laisvosios ekonomikos prielaidas. Jo teigimu, laisvąją ekonomiką lydi sunkumai dėl *homo economicus* – ekonominio žmogaus kūrimo, taip pat dėl to, kad šiuolaikiniame pasaulyje ekonomika visiškai atskirta nuo moralės, vyrauja konsumerizmas, klesti korupcija. Prelegentas pateikė laisvės sampratą Jono Pauliaus II enciklikoje *Centesimus annus*, polemizavo laisvės ir atsakingos laisvės temomis. Remdamasis

Policijos ir visuomenės šventė

Rugsėjo 27 d. Šiauliuose paminėtas Lietuvos policijos įkūrimo 90 metų jubiliejus. Tą dieną čia susirinko policijos pareigūnų iš visos Lietuvos bei kaimyninių šalių: Latvijos, Estijos, Lenkijos, Baltarusijos, Vokietijos. Jau iš pat ryto skambėjo muzika, policijos būriai rikiavosi Šiaulių katedros kieme. Darni rikiuotė pagal komandą įžygiavo į erdvius Dievo namus. Čia 11 val. prasidėjo šv. Mišios, kurias už policijos darbuotojus aukėjo Šiaulių vyskupas, Lietuvos kariuomenės ordinaras Eugenijus Bartulis. Šv. Mišių metu grojo Vidaus reikalų ministerijos reprezentacinis pučiamųjų orkestras. Ganytojas dėkojo pareigūnams už darbą, nemiegotas naktis, už tai, kad daro viską, kad laimėtų tiesą ir teisingumą. Vysk. E. Bartulis išreiškė susirūpinimą išplitusiomis kriminalinėmis bėdomis, viena jų – vis jaunėjantis nusikaltėlių amžius. Šią problemą ganytojas siejo su tuo, kad stalo žaidimus pakeitė azartiniai, smurtiniai kompiuteriniai žaidimai. Kita problema – alkoholis. Sudarytos visos sąlygos gerti nuo ryto iki vakaro. Degalinėse parduojami svaigalai – pavojus vairuotojams. Vyskupas kalbėjo ir apie galimas išeitis: ne smerkti, o padėti; didinti užimtumą, populiarinti žaidimus, kurie stiprintų fiziškai ir dvasiškai. „Žvelgdami į ateitį, nepamirškime prašyti Dievo pagalbos“, – sakė vyskupas kviesdamas sutartinai kurti Dievo karalystę žemėje.

Po šv. Mišių iškilminga policijos eiseną iš katedros pasuko į miesto gatves. Kol ji atžygiavo iki Prisikėlimo aikštės, Šiaulių vyskupas bendravo su policijos vadovais. Vėliau visi kartu pasitiko rikiuotę. Sveikinimo kalbas sakė Lietuvos policijos generalinis komisaras Vizgirdas Telyčėnas, Šiaulių apskrities viršininkas Alvydas Šedžius, Šiaulių miesto meras Genadijus Mikšys, Vidaus reikalų ministerijos valstybės sekretorius Evaldas Gustas.

Lietuvos policijos pradžia laikoma 1918 m. įkurta milicijos organizacija, kurioje dirbo milicininkai savanoriai.

1924 m. milicija oficialiai pervardinta į policiją. 2004 m. Policijos departamento ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos bendradarbiavimo susitarimo pagrindu policijoje įsteigta kapeliono pareigybė. Kapelionas rūpinasi policijos pareigūnų ir kitų policijos įstaigose dirbančių asmenų bei jų šeimos narių religiniu, moraliniu, etiniu, kultūriniu ir pilietiniu ugdymu, skleidžia policijoje krikščioniškąją kultūrą. Juo iki šiol dirba kun. Aušvydas Belickas.

Policijos ir visuomenė šventės pabaigoje pareigūnai rinkosi Kryžių kalne, kur Šiaulių ganytojas pašventino šia proga naują kryžių.

-irat-

Lietuvos Kolpingo draugijai – 15 metų

Spalio 4 d. Kaune paminėtas Lietuvos Kolpingo draugijos 15 metų veiklos jubiliejus. Minėjimas pradėtas šv. Mišiomis Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje, vėliau vyko šventinis renginys. Šventiniame renginyje dalyvavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Vokietijos ambasados Lietuvoje kultūros atašė p. Irja Berg, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, prezidentūros, apskrities bei miesto valdžios atstovai. Į renginį atvyko gausus būrys kolpingiečių iš Vokietijos, Šveicarijos bei Pietų Tirolio, taip pat Lietuvos Kolpingo šeimos.

Muzikavo smuikininkas Martynas Švėgžda von Bekkeris, Kauno valstybinio muzikinio teatro primadona, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kauno fakulteto Dainavimo katedros docentė Sabina Martinaitytė ir jos studentai – tarptautinių konkursų laureatai Liudas Mikalauskas, Egidijus Bavikinas, pianistė Audronė Eitmanavičiūtė.

Per penkiolika veiklos metų Lietuvos Kolpingo draugija įgyvendino nemažai projektų socialinėje ir švietimo srityje. Kolpingiečiams padėjo ištikimi bičiu-

Bažnyčios mokymu, pranešėjas išskyrė pagrindinius laisvosios ekonomikos sampratos aspektus. Savo pranešimą Kęstutis Kėvalas baigė skatindamas tyrinėti žmogaus kūrybiškumo sklaidos galimybes rinkos ekonomikos kontekste, ieškoti korupcijos mažinimo galimybių nenuvertinant žmogaus laisvės, akino dvasininkus bendrauti su ekonomistais ir plėtoti visuomenės asmenybiškumo sampratą remiantis Švč. Trejybės ir Eucharistijos teologija.

Ne mažesnio dėmesio sulaukė ir vokiečio dr. Norberto Blūmo – ilgamečio socialinių reikalų ministro kanclerio Helmuto Kohlio vyriausybėje – pranešimas. Prelegentas teigė, kad dar niekada pasaulyje Bažnyčios socialinis mokymas neturėjo tokios galimybės tapti svarbus, kaip šiuo metu, kai nusiviliama didžiųjų socialinių ideologijų – socializmo ir kapitalizmo – veiksmingumu. Vokietijos politikas skatino derinti asmens socialumą ir individualumą, kritikavo kapitalizmo deklaruojamą nevaržomą laisvę, pasitelkdamas Vokietijos politikos pavyzdžius aptarė rinkos ekonomikos bei planinės ekonomikos privalumus ir trūkumus. Skatindamas apriboti rinkos ekonomiką, N. Blūmas kartu pabrėžė, jog valstybių politikai turi remti savigalbą. Pasak pranešėjo, būtent parama savigalbai yra pagrindinis Lietuvos *Caritas* veiklos principas. Aptaręs pagrindinius socialinius modelius, prelegentas atkreipė dėmesį, kad krikščioniškajam socialiniam modeliui artimiausias yra kontinentinės Europos socialinis modelis, kuriame akcentuojama asmeninės ir socialinės atsakomybės darna. Lektorius pabrėžė asmenybės ugdymo svarbą ir, atkartodamas vysk. J. Tunaičio žodžius, akino visus, ryžtingai įsitraukus į pasaulio tvarkymą, veikti ne tik galva, bet ir širdimi.

Po konferencijos vykusioje diskusijoje buvo dar kartą pakartotos ir išplėtos pagrindinės konferencijoje išreikštos mintys. Kita „Socialinių seminarų“ ciklo tarptautinė konferencija numatoma 2009-aisiais metais.

-lci-

Seminaras *Lectio divina*

Rugsėjo 26–28 d. Pažaislio vienuolyne, naujai įrengtuose rekolekcijų namuose, vyko maldos su Šventuoju Raštu grupių vadovams skirtas seminaras *Lectio divina*. Renginyje dalyvavo 12 Vilkaviškio vyskupijos maldos grupių vadovų. Tokia idėja kilo švenčiant apaštalo Pauliaus metus ir ją imtasi įgyvendinti, Vilkaviškio vyskupui Rimantui Norvilai bei Pauliaus metų organizaciniam komitetui pritarus.

Rugsėjo 26 d. popietę Pažaislin susirinkę seminaro dalyviai, susipažinę bei vakariene kamaldulių iškilmingame refektoriuje pasisotinę, klausėsi įvadinės konferencijos, kurią vedė vienas iš šio seminaro koordinatorių kun. Rytis Baltušaitis (šio sumanymo palaikytojai taip pat yra Vilkaviškio vyskupijos religinio švietimo referentė Lina Mažeikaitė ir Alytaus Angelų Sargų parapijos vikaras kun. Vytautas Mazirskas). Prelegentas dalyviams pristatė dešimt populiaraus Šventojo Rašto skaitymo Lotynų Amerikoje ypatumų pagal K. Messers. Diena buvo užbaigta Valandų liturgija – Vakarine.

Rugsėjo 27 d. buvo ypač darbinga ir gausi svarbių susitikimų. Prieš pietus seminaro dalyviai klausėsi dviejų konferencijų. Pirmajai vadovavo sakr. muz. mgr. VDU Teologijos fakulteto doktorantas, Kauno kunigų seminarijos dėstytojas kun. Vilius Sikorskas. Prelegentas kalbėjo tema „*Lectio divina* Vakarų kultūroje ir jos gyvybiškas poreikis šiandieniam žmogui“. Pasak V. Sikorsko, *Lectio divina* pirmieji Vakarų kultūroje pradėjo vienuoliai benediktinai. Vienuolis tol skaitydavo Dievo žodį ir melsdavosi, kol šis tapdavo ne tik sielos maistu, bet ir „fiziniu krauju“. Nesvarbu, kur pjautum, – visur iš krikščionio turi tekėti

Žodis. Konferencijos vedėjas, remdamasis gausiais iš paprasto kasdienio gyvenimo pasiskolintais pavyzdžiais, supažindino seminaro dalyvius su *Lectio divina* žingsniais (malda, skaitymu, meditavimu, kontempliavimu ir kt.).

Antroje priešpietinėje konferencijoje „Su Biblija nuo asmeninės maldos iki bendruomeninės (Eucharistijos)“ akcentus padėjo sudėlioti „Gyvenimo ir tikėjimo“ instituto bendradarbė sesuo Bernadeta Mališkaitė SJE, gyvai paliudydama Žodžio ir Eucharistijos ryšį, bendruomenės ir asmens, kaip laisvo Dievo kūrinio, atsakomybę ir augimą šiame Žodžio ir Duonos sakramente. Po konferencijos visi seminaro dalyviai Pažaislio bažnyčioje šventė Eucharistiją, kuriai vadovavo kun. Vytautas Mazirskas.

Popiet grupių vadovai klausėsi kun. R. Baltrušaičio paskaitų. Pirmojoje dar kartą primintas *Lectio divina* maldos būdas, eiga bei prasmė parapietinėje grupėje, pabrėžti tam tikri religinės pedagogikos momentai. Po trumpos pertraukėlės kun. R. Baltrušaitis aptarė visus organizacinius ir pasirengimo *Lectio divina* maldos grupei klausimus, pateikdamas aiškų veikimo planą, priemonių parinkimą, lankstumo pagal grupės specifiką aktualumą. Taip pat atkreiptas dėmesys į paties vadovo ir grupės bendravimo ir bendradarbiavimo aktualijas. Tuomet seminaro dalyviai mažose darbo grupelėse asmeniškai dalijosi savo patirtimi, susijusia su Šventuoju Raštu. Po šių dviejų konferencijų lektorius pristatė dviejų filmų („Turkiška pirtis“ ir „Šimtas vinių“) ištraukas, kuriose matyti žmogaus blaškymasis, panirimas į neesminius gyvenimo momentus ir galiausiai susidūrimas kaktomuša su Dievo žodžiu, kuriame sutinkamas gyvasis Dievas.

Vakarienę seminaro dalyviai valgė drauge su savo vyskupijos ganytoju Rimantu Norvila. Po to seminaro koordinatorius kun. R. Baltrušaitis dar kartą supažindino vyskupą su šios maldos grupių idėjos svarba krikščionio, parapijos, vyskupijos ir Bažnyčios atgimimui, papasakodamas apie situaciją, taikomą metodiką, koordinavimo modelį ir pačių vadovų augimo bei bendradarbiavimo svarbą ir galimybes. Ganytojui buvo pristatytas kiekvienas seminaro dalyvis. Paaikškėjo, kad *Lectio divina* maldos grupės kursis Garliavos, Marijampolės, Kybartų, Vištyčio, Panemunės, Šlienavos, Ažuolų Būdų, Kalvarijos, Alytaus ir Prienų parapijose. Į minėtose parapijose veikiančias grupes įsitrauks įvairaus amžiaus parapijiečiai: pedagogai, pastoraciniai bendradarbiai, kunigai. Šios maldos grupės bus atviros kiekvienam Dievo ieškančiam žmogui.

Vėliau visi drauge klausėsi Prienų parapijietės D. Olsevičienės ir Šv. Kazimiero vienuolijos vyresniosios s. Lidijos Šicaitės liudijimų, kaip jos pradėjo melstis su Dievo žodžiu ir ką tai reiškia jų tikėjimui. Baigdamas susitikimą vysk. Rimantas Norvila pasidžiaugė, kad ruošiamasi tokiai kilniai misijai. Ganytojas perspėjo, jog neišvengiamai kiekvieną gerą ir kilnų sumanymą lydi išbandymai, sunkumai, nusivylimai, tačiau Dievo padedami ir vieni kitus paremdami galime žengti priekin. Susitikimas baigėsi Valandų liturgija – Vakarine, kurios metu vyskupas pasakė homiliją ir prieš palaiminimą kiekvienam maldos grupės vadovui įteikė Evangelijų knygą, kaip siuntimo ženklą skelbti ne savo, bet Dievo žodį. Šiek tiek nuvargę, bet drauge ir sustiprinti seminaro dalyviai, atsiveikinę su vyskupu, šventė savo tikėjimo kelionę: kiekvienas tamsiame Pažaislio sode uždegė po 15 mažų žvakelių, prisimindamas Dievo prisilietimus savo gyvenime.

Sekmadienis, trečioji ir paskutinė seminaro diena, prasidėjo *Lectio divina* malda grupėje, apmąstant ir meldžiantis pasitelkus iš *Laiško romiečiams* (10, 8–21) paimtą ištrauką (švenčiant Pauliaus metus, bus naudojamos apaštalo Pauliaus laiškais). Tada drauge su vienuolyno seserų ir susirinkusių tikinčiųjų bendruomene bažnyčioje buvo švenčiama sekmadienio Eucharistija, kuriai vadovavo projekto koordinatorius kun. Rytis Baltrušaitis, pasakęs ir homiliją.

liai, bendražygiai ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Lietuvos Kolpingo draugijos valdybos pirmininkas kanauninkas Saulius Filipavičius Kolpingo bendruomenės vardu įteikė padėkas.

Lietuvos Kolpingo draugija – visuomeninė labdaros organizacija, įsteigta remiantis katalikų kunigo vokiečio Adolfo Kolpingo idėjomis. Tarptautinė Kolpingo draugija vienija 60 šalių draugijas, kurioms priklauso daugiau kaip 500 tūkst. narių. Šiuo metu Lietuvos Kolpingo draugija vienija daugiau nei 600 įvairaus amžiaus narių 32 šalies parapijose. Per pastaruosius dešimt metų pagrindinės draugijos veiklos sritys yra socialinė veikla, švietimas ir darbas su jaunimu. Kolpingo draugija vienija pasauliečius ir bendradarbiauja su Katalikų Bažnyčia. Draugijos globėjas – Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Nuo 1994 m. aktyviai veikia Kolpingo jaunimo skyrius. Pagrindiniai Jaunimo skyriaus renginiai yra kasmetinės stovyklos Kolpingo šeimų, ir ne tik jų, vaikams, tarptautiniai projektai, seminarai tautinėms mažumoms bei moksleiviams apie pilietiškumą ir demokratiją, paramą besivystančioms šalims, krikščioniškąjį socialinį mokymą, organizacijų vadybą ir kt. Jau surengti vienuoliktieji kasmetiniai jaunimo vadovų kursai. Per šį netrumpą laiką paruošta ne viena jaunimo grupė. Nuo 2005 m. draugija yra tarptautinio jaunųjų europiečių tinklo GLEN partnerė Lietuvoje. Pagal šį projektą kas metai po keletą jaunų žmonių išvyksta savanoriauti į besivystančias šalis.

Anykščių rajone, Troškūnuose, restauruotame XVIII a. bernardinų vienuolyne, įkurtas Kolpingo kultūros ir švietimo centras. Čia organizuojamos vaikų stovyklos, seminarai suaugusiems ir jaunimui. Per metus įvairiuose renginiuose dalyvauja daugiau nei 600 žmonių.

Draugija Kaune yra įkūrusi Kolpingo kolegiją – aukštąją neuniversitetinę

mokyklą, teikiančią profesinio baka-
lauro laipsnį ir rengiančią teisės, verslo
vadybos, finansų, socialinio darbo ir
verslo anglų kalba specialistus. Šiuo
metu kolegijoje studijuoja daugiau
nei 700 studentų iš įvairių Lietuvos
vietovių. Kitas draugijos svarbus pro-
jektas – Kolpingo mokymo centras,
skirtas profesiniam perkvalifikavimui
ir kvalifikacijos kėlimui. Čia organizuo-
jami įvairūs kompiuterių kursai, skirti ir
profesionalams, ir pradedantiesiems, ir
bedarbiams.

-rk-

Jaunimui pristatytas pal. P. G. Frassati

Spalio 2 d. vakare Kauno technologijos
universiteto centrinių rūmų auditorijoje
Tiberiados bendruomenės Lietuvoje
broliai pristatė palaimintąjį Pierą Gior-
gio Frassati (1901–1925). Po įtemptos
studijų dienos susirinkęs jaunimas
beveik užpildė erdvią auditoriją, kur
klausėsi brolių Pranciškaus ir Egidijaus
pasakojimo apie palaimintojo gyvenim-
ą bei asmenybės bruožus, P. G. Fras-
sati dukterėčios Wandos Gawronskos
liudijimo, drauge pagiedojo su broliu
Mišeliu pagal parengtus giesmių teks-
tus, klausėsi Tiberiados bendruome-
nės pastangomis išleistos knygos „Pie-
ras Giorgio Frassati: gyvenimo dienos“
(2008 m.; autorė – palaimintojo sesuo
Luciana Frassati) ištraukų.

Broliai šiltai kalbėjo apie pal. P. G. Fras-
sati, sakydami, jog jis skirtas mūsų lai-
kams, konkrečiai – besimokančiam jau-
nimui. Pasak jų, tokio jauno žmogaus
švento gyvenimo kasdienybėje pavyz-
dys labai reikalingas šiandien, jis veda
į aukštumas, provokuoja ir gali stumte-
lėti kiekvieno gyvenimą į priekį.

Nuotaikingai nupasakoję Piero Giorgio
labai trumpo, vos 24 metus trukusio
gyvenimo kelią, broliai atkreipė dė-
mesį į jo šventumo pagrindą – kas-
dienę maldą ir Eucharistiją, tiesiog įsi-
šaknijusias jo kasdienybėje, kuri buvo
tokia pati kaip ir daugumos to meto
bei dabarties jaunuolių. Jis studijavo,

Po iškilmingų pietų, aptarę svarbius klausimus ir pasidaliję mintimis apie patį
seminarą, dalyviai išsiskirstė vykdyti misijos, kuriai pasirengti ir buvo susirin-
kę į Pažaislio vienuolyną.

-krb-

Šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenė dalyvavo kun. M. Sopočkos beatifikacijos Mišiose

Rugsėjo 27–28 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenė drau-
ge su parengiamojo kurso studentais ir vadovybe viešėjo Lenkijoje – Seinuose
ir Balstogėje. Pagrindinis kelionės tikslas – dalyvauti sekmadienį Balstogėje
aukotose šv. Mišiose, kurių metu Vilniaus arkivyskupijos kunigas Mykolas
Sopočka, 1927–1932 m. Vilniaus kunigų seminarijoje dirbęs dvasios tėvu, buvo
paskelbtas palaimintuoju.

Išvykos metu aplankyta Seinų bazilika, kurioje stovi stebuklinga ir malo-
nėmis garsėjanti XIV a. Dievo Motinos skulptūra, 1975 m. kardinolų Stefa-
no Višinskio ir Karolio Wojtylos vainikuota Vatikano kapitulos karūnomis.
Klierikai pagiedojo lietuviškų Marijai skirtų giesmių, taip pat meldėsi prie
šioje bazilikoje XIX–XX a. sankirtoje dirbusio ir jos sienoje palaidoto vysku-
po Baranausko. Gretimos Punsko parapijos vikaras kun. Donatas Rolskis ir
Seinų lietuvių bendruomenės vicepirmininkas Vytautas Grigutis seminaris-
tams papasakojo apie išėvijios lietuvių gyvenimą, pastoraciją, bendruome-
nės veiklą.

Vakare seminaristus šiltai pasitiko bei priėmė Balstogės kunigų seminarijos
vadovybė ir seminaristai. Ši kunigų seminarija įsteigta 1945 m., kai tuometis
Vilniaus arkivyskupas R. Jalbžykovskis, įvertinęs apgailėtiną seminarijos eg-
zistavimo Vilniuje perspektyvą, perkėlė ją į Balstogę. Drauge su šios seminari-
jos studentais Šv. Juozapo seminarijos auklėtiniai šeštadienio vakare dalyvavo
kun. Mykolo Sopočkos beatifikacijos (paskelbimo palaimintuoju) vigilijos pa-
maldose, kuriose melsta pašaukimų abiem vyskupijoms.

Kitą rytą seminaristai dalyvavo iškilmingose kunigo Mykolo Sopočkos be-
atifikacijos šv. Mišiose, kurioms vadovavo Šventųjų skelbimo kongregacijos
prefektas arkivyskupas Angelo Amato, popiežiaus Benedikto XVI vardu
perskaitęs Dievo tarno kunigo Mykolo Sopočkos skelbimo palaimintuoju
formulę. Kartu meldėsi daugelis Lenkijos vyskupų, Vilniaus arkivyskupas
metropolitas Audrys Juozas Bačkis, Minsko-Mogiliovo arkivyskupas Ta-
deusz Kondrusiewiczus, per 500 kunigų ir daugiatūkstantinė tikinčiųjų
iš Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos ir kitų šalių minia. Homilijos metu palai-
mintojo gyvenimą prisiminė Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanislawas
Dziwiszas, per pamokslą kvietęs į kunigą Sopočką žvelgti ne vien šv. Faus-
tinos šviesoje, bet ir kaip į žmogų, besąlygiškai pasinėrusį į Dievo Gailestingumą.
Šv. Mišių pabaigoje susirinkusius tikinčiuosius radijo bangomis iš
Vatikano pasveikino popiežius Benediktas XVI, sakęs, kad dėl šios beatifika-
cijos labiausiai džiūgauja Tėvo namuose esantis popiežius Jonas Paulius II,
pasaulį pavedęs Dievo Gailestingumui. Popiežiaus legatas arkivyskupas An-
gelo Amato, pristatydamas naujojo palaimintojo aktualumą, kunigus kvietė
savo pastoracijoje atsižvelgti į kun. Mykolo pavyzdį, akinantį didžiąją laiko
dalį praleisti klausykloje imantis dvasinio vadovavimo pareigų. Kardinolas
Audrys Juozas Bačkis liudijo, kad klusnumas Dievo valiai palaimintąjį M.
Sopočką pavertė tobulu Viešpaties įrankiu, atpažįstančiu ir nuolankiai bei
sykiu drąsiai vykdančiu jo valią.

-vksi-

Paminėtos šv. Kazimiero gimimo 550 metinės

Spalio 2-ąją nuo pat ryto Žemaičių Kalvarijos šventovėje paminėtos šv. Kazimiero gimimo 550 metinės. Prieš sumą bazilikoje buvo meldžiamasi rožinio malda. Sumos šv. Mišias, kurioms vadovavo Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ, koncelebravo Telšių vyskupo generalvikaras prel. dr. J. Šiurys, Vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos vicerektorius kun. lic. V. Ačas, Mažeikių dekanas kan. Z. Degutis ir dar keletas kunigų. Šv. Mišioms asistavo Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai, giedojo Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos choras.

Pamokslo metu vyskupas kalbėjo apie šv. Kazimierą – Lietuvos ir jaunimo globėją, kviesdamas kiekvieną sekti šio šventojo pavyzdžiu. Ganytojas susirinkusiesiems išsamiai pristatė šv. Kazimiero asmenybę, jo veiklą ir ypatingą meilę Dievo Motinai Švč. Mergelei Marijai. Vyskupas priminė, jog šv. Kazimieras gimė 1458 m. spalio 3 d. karaliaus rūmuose Krokuvoje. Gyvendamas karališkoje prabangioje aplinkoje, jaunuolis, nepaisydamas savo padėties, labai karštai pamilsta krikščioniškąsias vertybes: paprastumą, meilę vargšams ir uolų pamaldumą Dievui bei nuoširdžią meilę Dievo Motinai Marijai. Susirgęs sunkia, nepagydoma liga jis iki pat mirties išliko ištikimas Dievo ir Bažnyčios mokymui, nepalūžo ir nepasidavė to meto gydytojų siūlymams gydyti savo ligą amoraliu būdu. Pasižymėjęs šventu gyvenimu, išmintimi, gerumu, pamaldumu ir sugebėjimu puikiai orientuotis valstybės politikoje, karalaitis Kazimieras, nesulaukęs nė 30 metų, mirė Gardino pilyje. Vyskupas ragino tikinčiuosius pasitikėti šiuo dangiškuoju globėju, prašyti jo pagalbos ir paramos mūsų jaunimui ir tėvynei Lietuvai einant tikrųjų vertybių keliu.

Po pamokslo ir Tikėjimo išpažinimo Telšių vyskupas J. Boruta SJ pašventino jo paties iš Lurdo parvežtą jubiliejinį rožinį. Šis Marijos rožinis keliaus po visas Telšių vyskupijos parapijas, kur tikintieji bursis melstis šia malda. Pasibaigus šv. Mišioms, bazilikoje buvo giedami Kalvarijos kalnai, apmąstoma Jėzaus Kristaus kančios už mūsų nuodėmes prasmė, visi meldėsi Šv. Tėvo intencija, kad pelnytų visuotinius atlaidus.

-kasab-

Mirė mons. Vytautas Kazlauskas (1919–2008)

Rugsėjo 26 d. mirė monsinjoras, profesorius, teologijos mokslų daktaras, jubiliatas Vytautas Kazlauskas, ilgametis Vatikano radijo lietuviškųjų laidų redaktorius, labdaros ir paramos projekto „Vaiko tėviškės namai“ įkūrėjas bei puoselėtojas Lietuvoje, kunigiškąją tarnystę savo ilgame gyvenimo kelyje ištikimai vykdęs 64 metus.

Kun. V. Kazlauskas gimė 1919 m. rugsėjo 5 d. Avikilų kaime, Liudvinavo valsčiuje, netoli Marijampolės. Jis buvo vienas iš vienuolikos vaikų gausioje ūkininkų Motiejaus Kazlausko ir Barboros Baronaitės šeimoje. Mokėsi Šilavoto pradžios mokykloje, Marijampolės marijonų gimnazijoje, Vilkaviškio ir Kauno kunigų seminarijose. 1944 m. gegužės 7 d. buvo iššventintas kunigu. Tų pačių metų rudenį priverstas pasitraukti į Austriją, 1945–1946 m. Insbruke studijavo teologiją, sociologiją ir pedagogiką. Po to teologijos ir sociologijos studijas tęsė popiežiškajame Grigaliaus universitete Romoje ir 1950 m. už disertaciją apie Lietuvos 1922 m. agrarinės reformos vertinimą pagal Bažnyčios socialinį mokymą gavo teologijos daktaro laipsnį. 1951–1952 m. Romoje *Pro Deo* universitete toliau studijavo sociologiją. 1950 m. buvo pakviestas vadovauti Vatikano radijo laidų lietuvių kalba skyriui ir šias pareigas ėjo net 38 metus.

bendravo su draugais, buvo katalikiškų organizacijų, visuomeninių draugijų narys, tačiau visa buvo persmelkta nepaprastos vienybės su Dievu, buvimo pakrikštytam, buvimo kataliku džiaugsmo. Brolių pasakojime skleidėsi veiklios meilės vargšams kupinas turtingoje šeimoje augusio palaimintojo gyvenimas („Jėzus kiekvieną rytą mane aplanko Komunijos pavidalu, aš ją gražinu labai kukliu būdu lankydamas vargšus“), jo pažiūrų tvirtumas ir drąsa liudyti bendraamžiams savo tikėjimą, jį drauge išgyventi, gebėjimas džiaugtis Kūrėjo pasauliu studentiškoje išvykose ir tą džiaugsmą skleisti aplink save („Tu klausai, ar man linksma; o kaip galėčiau liudėti? Kol tikėjimas man suteikia jėgų, aš visada linksmas.“) Broliai pabrėžė, jog labai greitai, praėjus vos 7 metams po mirties, buvo pradėta beatifikacijos byla, o 1990 m. popiežius Jonas Paulius II, skelbdamas P. G. Frassati palaimintuoju, pavadino jį „palaiminimų žmogumi“. Šiemet pirmąkart palaimintojo relikvijos (ant relikvinės užrašytas jo šūkis: *verso l'alto* – „aukštyn“) iš Turino nugabentos į kitą vietą – į Sidnėjų, kur vyko Pasaulio jaunimo dienos.

Liudijimu pasidalijusi W. Gawronska papasakojo linksmų palaimintojo kasdienybės akimirų, sakė, jog dėl vargšų jis buvo pasiryžęs dirbti ir politikoje, siekė drauge su materialia parama suteikti šiems žmonėms vilties ir džiaugsmo, o pats likti nežinomas, atkreipė dėmesį į jo labai brangintą draugystę, kurios pamatas, pasak Piero giminaitės, buvęs tvirtas it akmuo tikėjimas: draugus siejo stiprus maldos ryšys, jaunuoliai daug meldavosi vieni už kitus. Liudytoja taip pat pabrėžė šv. Pauliaus autoritetingumą palaimintajam. Vakaras baigėsi agape, į kurią pakvietė KTU kapelionas kun. Kastytis Šulčius.

-kasp-

Pašventinti vargonai

Rugsėjo 28 d. Alytaus Šv. Liudviko bažnyčioje Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis pašventino restauruotus

vargonus. 1928 m. Johano Tučeko vargonų dirbtuvėje (Čekija) pagaminti pneumatiniai vargonai daugelį metų dėl gedimų negalėjo būtų naudojami liturgijoje. Lėšų vargonams restauruoti skyrė Alytaus miesto savivaldybė ir kiti privatūs aukotojai. Restauravimo darbus atliko vargonų meistras – technologas Antanas Šauklys.

Šventindamas vargonus, Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis priminė Vatikano II Susirinkimo išreikštą nuostatą, jog „Bažnyčioje tebūnie aukštai vertinami vamzdiniai vargonai kaip tradicinis muzikos instrumentas, kurio garsai pajėgia įstabiai padidinti Bažnyčios apeigų žavumą ir galingai kelti dvasią į Dievą ir dangų“ (SC 120). Po vargonų šventinimo apeigų nuskambėjo pirmieji dvasią keliantys vargonų garsai. Bažnyčioje koncertavo Lietuvos vargonininkų asociacijos pirmininkas Vidas Pinkevičius (vargonai) ir Giedrius Gelgotas (fleita).

Klausytojai galėjo susipažinti ir su vargonų istorija, kurią savo pranešime atskleidė Alytaus Šv. Liudviko parapijos bažnyčios vargonininkė R. Jurevičiūtė. Pasak jos, vargonai yra didžiausias ir turtingiausias muzikinių spalvų, dinamikos ir garsų skalės požiūriu muzikos instrumentas. Ne veltui jis tituluojamas visų muzikos instrumentų karaliumi. Instrumentas, kurį galima pavadinti vargonais šiandienė prasme, buvo išrastas Aleksandrijoje gyvenusio graiko Ktesibijaus (Ctesibios) III a. pr. Kr. Šis instrumentas ypatingas tuo, kad oro spaudimo vienodumui palaikyti naudotas vanduo, todėl šie vargonai vadinti vandens, arba hidrauliniiais, vargonais. Nors techniniu požiūriu jie buvo sumanyti genialiai, dėl nepraktiškumo ilgainiui išnyko: problemą kėlė labai gremėzdiškos vandens talpos. Šalia vandens vargonų naudoti ir odinių dumplių vargonai, kurie netrukus ir išplito po visą Romos imperiją. Vargonai – unikalus instrumentas, jungiantis architektūrą, taikomąją dailę ir muziką. Prelegentė priminė, kad šiemet sukanka lygiai 600 metų nuo pirmųjų vargonų atkeliavimo į Lietuvą. Šiandien

Kun. Vytautas Kazlauskas dalyvavo Italijos lietuvių visuomeninėje veikloje: buvo Italijos lietuvių bendruomenės sekretorius, keletą kartų vadovavo Italijos lietuvių kunigų sąjungai. Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimuose ir Europos lietuvių studijų savaitėse skaitė paskaitas apie šiuolaikinio ateizmo socialines priežastis, krikščioniškąsias ir humaniškas vertybes lietuvių tautos rezistencijoje ir išsilaisvinimo kovoje bei kitomis temomis. 1980 m. kun. V. Kazlauskui suteiktas monsinjoro titulas.

1990 m. grįžo į Lietuvą ir įkūrė SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugiją, kuri 1993 metais priimta į tarptautinę vaikų kaimų organizaciją *SOS Kinderdorf International*. Buvo vienas iš steigėjų, dvasios vadovas ir pirmininkas 1991 m. įsteigto labdaros ir paramos fondo „Vaiko tėviškės namai“, besirūpinančio našlaičių globa, jų katalikišku auklėjimu ir kuriančio natūralios šeimos modeliu paremtą našlaičių globos ir ugdymo sistemą. Šio fondo rūpesčiu monsinjoro tėvų žemėje įkurti Marijampolės „Vaiko tėviškės namai“, o Kaune atsirado organizacija „Vaiko tėviškės namų šeimynos“.

1990–1997 m. Katalikų teologijos fakultete VDU ir Kauno kunigų seminarijoje dėstė religijotyra ir krikščioniškąjį socialinį mokslą, pora metų ėjo Humanitarinių mokslų fakulteto dekaną pareigas. 1992 m. jam suteiktas profesoriaus titulas. 1991–1995 m. ėjo VDU kapeliono pareigas. Greta šių pareigų, 1992–1994 m. dirbo Lietuvos Vyskupų Konferencijos generaliniu sekretoriumi.

Mons. Vytautas Kazlauskas bendradarbiavo užsienio lietuvių dienraštyje „Draugas“, mokslinių straipsnių paskelbė „Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo darbuose“, žurnaluose „Logos“, „Naujasis Židinys-Aidai“ ir kituose leidiniuose.

Mons. Vytautas Kazlauskas buvo pašarvotas Kauno paminklinės Kristaus Prisikėlimo bažnyčios kolumbariume. Rugsėjo 28 d., sekmadienį, po pietų jo palaikai perkelti į šią bažnyčią. Rugsėjo 29 d. laidotuvių ceremonija prasidėjo šv. Mišiomis. Jų aukoti prie didžiojo altoriaus atėjo beveik šimto dvasininkų iš visų Lietuvos vyskupijų procesija, pamaldose dalyvavo mirusiojo artimieji, bendradarbiai, globotiniai, Kauno miesto valdžios atstovai, gausiai susirinkę tikintieji. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Juozas Tunaitis, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas, Kauno vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, vyskupas emeritas Romualdas Krikščiūnas, taip pat prelatai, monsinjorai bei kunigai.

Šv. Mišių pradžioje kreipdamasis į šviesaus atminimo dvasininko palydėti susirinkusius tikinčiuosius arkiv. S. Tamkevičius pakvietė padėkoti Viešpačiui už didžius mirusiojo nuopelnus Lietuvai ir jos Bažnyčiai, taip pat paprašyti daugiau darbininkų į Viešpaties vynuogyną.

Per pamokslą arkivyskupas atkreipė dėmesį, jog didžią savo garbingo gyvenimo atkarpą velionis gyveno ne Lietuvoje, tačiau jai nuoširdžiai tarnavo, gūdžiais sovietinės okupacijos siautėjimo metais 38 metus dirbdamas Vatikano radijuje. Lietuviškas jo laidas ganytojas apibūdino kaip itin reikšmingas, padėjusias lietuviams nesusitaikyti su pavergimu. Klausydami šių laidų Lietuvos tikintieji turėjo galimybę išgirsti autentišką Bažnyčios mokymą, iš čia esančiuosius už „geležinės uždangos“ pasiekdavo ir Vatikano II Susirinkimo dokumentų mintys, čia buvo skaitomi „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ pranešimai, nuskambėjo ir popiežiaus Jono Pauliaus II pasiryžimas būti „tylos Bažnyčios“ balsu. Pasak ganytojo, kun. V. Kazlauskas savo giliose ir turinin-

gose laidose, kurias nuolat siekė nutildyti KGB, žadino tikėjimą ir viltį, kad pavergimas neamžinas. Dėl to, arkivyskupo žodžiais, garbingasis dvasininkas, rūpinęsis Bažnyčios laisve ir jos ateitimi, o paskutiniuosius dešimtmečius atidavęs silpniausiems, užsitarnavo būti vadinamas prisikėlimo šaukliu ir yra pavyzdys, kaip kunigystės kelyje gali būti įprasminamas žmogaus gyvenimas.

Amžinojo poilsio mons. Vytautas Kazlauskas atgulė Prisikėlimo bažnyčios šventoriuje greta čia palaidoto prel. Mykolo Krupavičiaus, kurio 1922 m. Lietuvos agrarinę reformą mirusysis Bažnyčios socialinio mokymo atžvilgiu buvo įvertinęs 1950 m. Romoje apgintoje daktaro disertacijoje. Prie kapo duobės jo gimtosios Vilkaviškio vyskupijos vardu tartame atsisveikinimo žodyje Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC priminė prasmingą mons. V. Kazlausko gyvenimo kelią, kuriame jis nesukaupė turtų, tačiau išsiskyrė nesavanaudiškumu, kuklumu, tarnavimu kitiems, gailestingumu ir užuojauta kiekvienam, ypač našlaičiams ir beglobiams vaikams. Kan. Donatas Jasulaitis perskaitė Italijos tarptautinės vaikų kaimų organizacijos *SOS Kinderdorf International* atsisveikinimo su mons. V. Kazlausku laišką.

-Vk, kasp-

Mirė kunigas jubilatas Vytautas Palubinskas (1926–2008)

Spalio 6 d. Santariškių ligoninėje mirė kunigas Vytautas Palubinskas. Kun. V. Palubinskas gimė 1926 m. liepos 3 d. Sintautų parapijoje, Vilkeliškių kaime. Būdamas trejų metų, su gausia šeima emigravo iš Lietuvos į Argentina. Buenos Airėse baigęs valstybinę pradinę mokyklą, 1940 m. įstojo į Buenos Airių arkivyskupijos seminariją. Tačiau studijų šioje seminarijoje nebaigė, nes 1949 m. ją paliko ir įstojo į būsimojo vyskupo, tada dar kunigo daktaro Pranciškaus Brazio prie lietuvių Aušros Vartų parapijos įkurtą marijonų naujokyną. Po metų būsimojį kunigą Vytautą marijonų vyresnieji išsiuntė studijuoti teologijos Romoje. 1954 m. liepos 4 d. čia jis buvo iššventintas kunigu, dar vieneriems metams pasilikdamas teologijos magistro laipsniui įgyti.

1971 m. dėl jam pavojingos politinės situacijos Argentinoje priėmė kvietimą dirbuotis Los Andželo vyskupijoje Kalifornijoje, kur išvyko su mama (tėvas mirė 1965 m.). JAV kun. Vytautas darbavosi Niujorko Bruklino parapijoje, ten klebonavo ir gyveno iki 2000 metų. Kun. V. Palubinskas gražiai bendravo ne tik su lietuviais, bet ir su kitais tikinčiaisiais, nes mokėjo devynias kalbas.

2000 m. pablogėjęs sveikatai, kunigas Vytautas atvyko į Vilnių ir apsigyveno Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje. Čia jis savo talento dėka gražiai bendravo su klierikais ir stengėsi jiems perduoti savo žinias. Kun. Vytautas nemėgo sėdėti be darbo, todėl ėmė lankytis šalia esančiame Gerontologijos ir reabilitacijos centre ir tapo šio centro kapelionu. Nebegalėdamas eiti kapeliono pareigų, šiame centre apsigyveno.

Savo kunigystės 50-mečio jubiliejų kun. Vytautas šventė tėviškėje, Sintautuose, nes čia buvo krikštytas. Jubiliejinėse šv. Mišiose gausiai dalyvavo parapijiečiai ir jubilato artimieji. Ta proga Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas A. J. Bačkis sveikindamas jubilatą dėkojo Dievui už „nuostabius darbus, kuriuos Viešpats nuveikė per jį žmonių labui“.

Kun. V. Palubinskas spalio 7 d. buvo pašarvotas Gerontologijos ir reabilitacijos centro koplyčioje. Kitą dieną šioje koplyčioje buvo aukojamos šv. Mišios. Po jų mirusysis išlydėtas į savo gimtąją parapiją Sintautus. Čia švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje aukotos laidotuvių šv. Mišios. Velionis palaidotas Sintautų šventoriuje.

-Vn-

Lietuvoje iš viso yra apie 500 vargonų. Kalbant apie vargonus, nėra sąvokos geriausi, nes visi jie skirtingi, specialiai projektuoti konkrečiai bažnyčiai ar patalpai. Šv. Liudviko bažnyčioje esantys 9 registų vargonai, turintys 2 manualus ir pedalus, yra seniausi Alytaus mieste.

-kaj-

Keliais žodžiais

Bagotoji. Rugsėjo 27 d. parapijiečiai, iš viso 53 žmonės, vyko į Šiluvą ir Kryžių kalną. Kelionė organizuota švč. Mergelės Marijos apsišventinimo Šiluvoje 400 metų jubiliejaus proga. Pakeliui į Kryžių kalną aplankytas Šeduvos malūnas, pranciškonų vienuolynas ir Kryžių kalnas. Savo apsilankymą šioje sakralioje vietoje Bagotosios parapijos keliautojai įprasmino pastatydami Renato Gružinsko pagamintą kryžių, kurį pašventino parapijos klebonas kun. Juozas Fakėjavas. Tytuvėnuose pasigrožėta švč. Mergelės Marijos bažnyčia, buvusiu bernardinų vienuolynu ir jo ansambliu. Pasiekus galutinį kelionės tikslą – Šiluvą, švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilikoje šv. Mišias aukojė parapijos klebonas kun. J. Fakėjavas. Šiluvos parapijos klebonas kun. E. Murauskas mielai papasakojo miestelio ir švč. Marijos apsišventinimo istoriją. Piligriminė kelionė suartino parapijos bendruomenę (ypač vyresniąją kartą su jaunesniąja) ir praturtino kiekvieną tiek dvasiškai, tiek kultūriškai.

-vg-

Klaidos atitaisymas

„Bažnyčios žinių“ 17 numeryje, straipsnyje „Jubiliejiniai Šiluvos atlydai“, 16 p., 2 eil. nuo apačios, turi būti: „Apreiškimo koplyčioje Šačių giedotojai pakvietė...“

MIRTIS IR AUKA

Mirusiųjų diena (Vėlinės)
2 Mak 12, 43–46; 1 Kor 15, 51–57; Mt 5, 1–12a

Mirusiųjų dienos paminėjimas neatskiriamai susijęs su mūsų tikėjimo išpažinimu. Jau Senajame Testamente Judas Makabėjas turėjo mirusiųjų prisikėlimo viltį: „<...> jeigu jis nebūtų laukęs, kad žuvusieji prisikels, būtų buvę nenaudinga ir kvaila melstis už mirusiuosius“. Mes esame Naujosios Sandoros žmonės, mums dar stipriau ir aiškiau byloja šis tikėjimo liudijimas. Mūsų viltis nepalyginti labiau sutvirtinta. Kitaip nei Judas Makabėjas, turime neklystamą liudijimą, kad tikrai yra prisikėlimas iš mirusiųjų, ir mirtis nėra paskutinis žodis žmogaus būtyje. Pats Viešpats davė šį įrodymą.

Pasitikėdami begaliniu Dievo gerumu tikime, kad mūsų mirusieji galiausiai pasieks išganymą. Juk jie visą savo žemiškąjį gyvenimą tikėjo Dievą, turėjo jame viltį ir jį mylėjo. Dar iki Kristaus tikėta, kad doras gyvenimas žemėje lemia atpildą amžinybėje: „Nepaprastai garbingas atlygis laukia tų, kurie užmiega dievotai.“ Mirusių prisikėlimas kreipia mūsų žvilgsnį ne tik anapus laiko, bet drauge gražina į žemiškąją tikrovę. Judas Makabėjas įsakė paaukoti permaldavimo auką už mirusiuosius. Tuo jis liudija, jog galimybė užtarti vienas kitą malda nesibaigia mirtimi. Karsto dangtis neizoluoja mirusiųjų taip, kad jų negalėtų pasiekti mūsų meilė ir užtarimo malda. Iš tikrųjų yra priešingai: Kristus, prisikėlimu įveikęs mirtį, padarė mirties uždangą pralaidžią. Mūsų malda tikrai gali iš šio laiko tikrovės pasiekti amžinybę. Malda iš tikrųjų veiksminga priemonė permaldauti už mirusiuosius, kad jie būtų išlaisvinti iš savo kalčių, kad Dievas būtų „viskas visame kame“ (1 Kor 15, 28). Ši diena mums naujai atskleidžia maldos galią mirusiųjų atžvilgiu. Ji ragina nelikti skolingiems ir pasitarnauti savo mirusiesiems meilės tarnyste. Drauge tai mums laiduoja, kad mirties valandą neliksime vieni, nebūsime atskirti nuo gaivinamo dovanojimo srauto, slėpingai siejančio tarpusavyje visus Kristaus kūno narius.

Šis guodžiantis tikrumas vis dėlto neturi mūsų užliūliuoti. Mirusiųjų atminimas yra drauge priminimas, kad kiekvienas mūsų veiksmas ar žodis, net patys menkiausi, turi reikšmės amžinybei. Vėlinių diena iš naujo primena, jog Dievas pasveria žmogaus gyvenimo visumą: „Žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakytą tuščią žodį“ (Mt 12, 36).

Nors šie įspėjimai labai rimti, jais nesiekama gąsdinti. Turime suvokti, kad Dievo karalystė yra džiaugsmas

ir ramybė. Evangeliniai palaiminimai jau dabar leidžia pajusti Karalystės palaimą. Norime būti tyraširdžiai, kurie regės Dievą (plg. Mt 5, 8).

Per laidotuvių apeigas kunigas sako maldą: „Vandeniui ir Šventajai Dvasia Viešpats atgimdė tave amžinajam gyvenimui. Teatbaigia jis dabar tai, ką pradėjo tavo Krikšto diena.“ Mirusysis pašlakstomas švęstu vandeniui, tuo regimai primenant apie Krikštą. Šis paprastas gestas tarsi įrėmina visą žmogaus gyvenimą. Tačiau gyvenimo pabaiga visu aiškumu atskleidžia, kokia didi yra Krikšto malonė. Krikštu dovanota malonė lieka ir mirusiajam. Tai vienintelis dalykas, kurį žmogus gali pasiimti anapus. Ši malonė yra vartai pas Dievą ir amžinojo gyvenimo pamatas. Pats Kristus padovanojo pakrikštytajam savo meilę ir padarė jį savo nuosavybe.

Pats Dievas sukuria šį bendrystės pamatą. Dievas ištikimas iki pat žmogaus mirties. Būtent mirtyje pasirodo Krikštu užmegzto ryšio su Dievu stiprumas ir neišardomumas. Mirusysis neatskiriamas nuo Dievo meilės, priešingai, tai, kas buvo pradėta Krikštu, dabar atbaigiama.

Vis dėlto mirtis kietu ir skausmingu pjūviu atskiria gyvųjų ir mirusiųjų pasaulį. Mirusieji tampa nebylūs ir atitolsta nuo mūsų. Tačiau nesame visiškai atskirti vieni nuo kitų. Mes visi buvome pakrikštyti ir visi kartu priklausome Dievui. Mus visus bendrai sieja Dievo meilės ryšys. Juose jau įvyko tai, kas mūsų dar laukia. Tačiau mirusiųjų atžvilgiu ir mes turime pranašumą – galimybę stiprinti Dievo meilės ryšį ir tvirtinti Krikštu padėtą pamatą. Turėtume tai apmąstyti lankydami mirusiųjų kapus.

Mus sieja ne tik bendra praeitis, patirtos gyvenimo akimirkos, bet ir bendra dabartis bei ateitis. Visų tikinčiųjų bendrystė įgyvendinama per maldą, ypač Mišių auką ir komuniją. Čia raiškiai išgyvename gelbėjančią, gaivinančią ir palaikančią Dievo meilę.

Mūsų tikėjimo turinį vaizdžiai atskleidžia kapų paminklai, išduodantys dažnai pagoniškos pasaulėžiūros relikthus. Jei gyvenimas yra tik nulaužtas medis ar užpūstas žiburys, tai rodo, kad mirtis suvokiama vien negatyviai. Tai ryšku šiandienos kultūroje, kur mirtis nušalinama ir nutylima. Stengiamasi kuo greičiau atsikratyti mirusiuoju, nepatiriant nemalonių, skausmingų išgyvenimų. Liūdina ne tai, kad visų mūsų laukia mirtis, bet faktas, jog net krikščionys nebemoka su ja apsieiti. Juk mirtis yra ne tik netekimas, tai daug labiau didžiulis šansas. Mirtis duoda šansą perkeisti didžiau-

sią nevilties bedugnę ir pasiekti amžinąją palaimą ir viltį. Visa tai, kas mus praeityje pančiojo, nukrinta. Mirtis yra galimybė ne vien pasyviai ją išverti, bet ir tapti meilės Dievui auka.

Ir žemiškojo gyvenimo metu nuolat turime galimybę aukotis. Dažnai galime pasitarnauti mažais dalykais, kažko atsisakyti kito labui. Aukojame Dievui savo dienos darbus, maldą, apsimarimus. Mirtis atveria nepalyginamai didesnės aukos galimybę, t. y. galime

paaukoti Dievui visa, ką turime ir kas esame. Tačiau kaip pajėgti tai padaryti? Reikia treniruotis kaip sportininkams. Tik diena iš dienos lavindamiesi ir pratindamiesi kažko atsisakyti, galime laimėti. Ištikimybė mažuose dalykuose lemia gerą pasirengimą galutiniam egzaminui. Kiekvieną dieną galime ieškoti progų aukotis, kiekvieną vakarą išgyventi kaip įžangą į ilgesnį miegą. Tai sustiprins mūsų viltį, jog gerai išnaudosime ir lemiamą akistatą su mirtimi – kad amžinai regėtume Dievą.

SVARBIAUSIA ŠVENTOVĖ

Laterano bazilikos pašventinimas

Ez 47, 1–2. 8–9. 12; 1 Kor 3, 9b – 11. 16–17; Jn 2, 13–22

Šiandien švenčiame Romos Laterano bazilikos pašventinimo iškilnę ir drauge dėkojame Dievui už Bažnyčios vienybę. Laterano bazilika yra tikroji popiežiaus – Romos vyskupo Katedra. Minint Laterano bazilikos pašventinimo metines mūsų širdys krypsta į Romą. Ką katalikams reiškia vienybė su popiežiumi – Romos vyskupu? Per televiziją iš Romos transliuojamas didžiausias iškilmes paprastai matome vykstančias aikštėje priešais didingą Šventojo Petro baziliką. Tačiau tarp Romos bazilikų ir viso pasaulio šventovių savo rangu aukščiausia yra Laterano bazilika (ši patriarchiškoji bazilika dedikuota Švenčiausiojo Išganytojo ir Jono Krikštytojo ir Jono evangelisto titulu, dar vadinama Šv. Jono bazilika Laterane). Laterane beveik tūkstantmetį buvo Romos popiežių buveinė (dabar popiežiai gyvena Vatikane). Laterano bazilika ir rūmai priklauso Vatikano miestui-valstybei, nors yra už jo ribų. Laterano bazilika vaizdžiai mena permainingas Bažnyčios istorijos epochas nuo to meto, kai imperatorius Konstantinas Milano ediktu įteisino krikščionybę. Dabar Laterane yra Romos vyskupijos kurija. Popiežius Benediktas XVI panašiai kaip jo pirmtakai savo pontifikato pradžioje iškilmingai įžengė į šią Romos vyskupo bažnyčią, ant kurios didžiulis užrašas byloja: „Visų Romos miesto ir pasaulio bažnyčių motina ir galva.“

Europos tautų šeimoje esame tauta, palyginti vėlai priėmusi krikščionybę. Esame mažos tautos nariai, o dėl skaudžių istorijos pamokų neretai su nepasitikėjimu žvelgiame į didesnes kaimynes. Tautų tarpusavio santykiuose centralizuota valdžia dažnai susijusi su prievarta. Nors dabar iš Europos Sąjungos kaimynių nepatiriame karinės grėsmės, tačiau rūpinamės išsaugoti savo kultūros tapatybę, turime ginti krikščioniškąsias vertybes. Ne taip yra su priklausomybe visuotinei Baž-

nyčiai. Būti visuotinės Bažnyčios nariu yra ne grėsmė, bet malonė. Priklausomybės visuotinei Bažnyčiai dovaną ypač aiškiai suvokia totalitarinių režimų sąlygomis gyvenantys katalikai – tai palyginti nesena mūsų krašto patirtis sovietų valdžios metais.

Visų pasaulio vyskupų vienybė su Romos vyskupu yra laidas, kad esame ant Petro uolos pastatyta Kristaus Bažnyčia. Tikėjimo doktrinos ir moralės dalykuose Bažnyčia skelbia vieningą mokymą, jo laikosi įvairiose šalyse gyvenantys bei įvairių kultūrų katalikai. Jie didžiuojasi daugybe šventovių visame pasaulyje, kur garbinamas Dievas. Kam teko lankytis Romoje, tas veikiausiai buvo ir Laterano bazilikoje. Maldingos kelionės labai sveikintinas dalykas. Piligrimystės patirtis atgaivina ir sutvirtina tikėjimą, leidžia geriau suvokti visuotinę Bažnyčią. Tačiau vis dėlto stipriausiai Bažnyčioje išsisknijame per savo vietinę bendruomenę, parapijos bažnyčią, tuose maldos namuose, kur dažniausiai švenčiame Viešpaties dieną. Buvome pakrikštyti, sutvirtinti ar susituokėme veikiausiai savo parapijos bažnyčioje. Svarbu suvokti, kad mūsų parapijos tikinčiųjų sambūris yra taip pat vietinė Bažnyčia ir dalyvauja visuotinėje Bažnyčioje. Ryšį su visuotine Bažnyčia prisimename ir švėsdami savo vyskupijos Katedros pašventinimo metines. Evangelijos skaitinį galime suprasti kaip išpėjimą nesusieti Dievo garbinimo su konkrečiu šventovės pastatu. Tačiau drauge ši scena byloja apie Jėzaus uolumą ginant Tėvo maldos namų šventumą. Viešpats Jėzus, kaip ir visi pranašai iki jo, labai gerbė Jeruzalės šventyklą (Kbk 583). Tačiau Jėzus aiškiai apreiškia, jog jis įsteigia Naująją Sandorą, pagal kurią Dievą garbins jo tauta visame pasaulyje. Nuo šiol Jeruzalė nebėra ta vienintelė vieta, kur aukojama Dievui priimtina auka. Pats Jėzus Kristus yra naujos ir tobulos Sandoros kunigas, altorius ir auka. Naujosios Sandoros garbinimas „tiesa ir dvasia“ (Jn 4, 24) nėra susietas su viena vieta. Visa žemė yra šventa ir patikėta žmonių vaikams. Kai tikintieji susirenka vie-

noje vietoje, jie yra kaip „gyvieji akmenys“ ir statydina dvasinius namus (plg. *1 Pt 2, 4–5*). Prisiėlusiojo Kristaus kūnas – dvasinė šventovė, iš kurios tryksta gyvojo vandens versmė. Regimieji maldos namų pastatai yra ne tik susibūrimo vietos, jie drauge padaro regimą toje vietoje gyvuojančią Bažnyčią (KBK 1180).

Akmens ar kitokių medžiagų statinys yra tik nuoroda į gyvąjį Dievo šventovę. Bažnyčios pašventinimo apeigos ar pašventinimo metinių minėjimas – tai pirmiausia tikinčiųjų bendruomenės šventė. Bažnyčia „neatsiranda“ pastačius pastatą. Kai kuriuose kraštuose didžiuliai statiniai byloja apie buvusį krikščionybės klestėjimą, tačiau dabar jie virtę tik architektūros paminklais. Dievo šventovė yra tik ten, kur krikščionys susibūre Jėzaus Kristaus vardu išgyvena ir liudija savo tikėjimą. Ir ne taip svarbu, kur jie susiburia: privačiuose namuose, aikštėse, varganoje bažnytėlėje, laikiname pastate ar puošnioje katedroje. Mes labai žmogiškai trokštame, kad Dievas apsigyventų tarp mūsų, norime

apriboti jį tam tikra erdve ir vieta, kur jis būtų kasdien patiriamas, siejamas su daiktiniais pavaldais. Čia galime prisiminti Jėzaus mokinių troškimą ant Taboro kalno pastatyti palapines (*Mk 9, 2–10*). Šį garbinimo siekį išreiškė puiki Jeruzalės šventykla. Tačiau jau pirmasis krikščionybės kankinys Steponas, siutindamas savo persekiotojus, kalbėjo apie jokių pastatų neribojamą Dievo įvaizdį: „Aukščiausiasis negyvena rankų darbo būstuose“ (*Apd 7, 48*).

Viena garbinimo vieta turi viršenybę kitų atžvilgiu, nes yra popiežiaus – Romos vyskupo vyskupijos bažnyčia. Ši, kaip ir visos kitos pasaulio bažnyčios, yra tikroji šventykla, nes joje buriasi Jėzaus mokiniai, aukojama Viešpaties auka, altoriuje saugoma Eucharistija. Kristus rodė pagarbą savo Tėvo maldos namams, kur buvo aukojama Senosios Sandoros auka, Kristaus aukos provaizdis. Todėl didžiule pagarba turime apgaubti visus, tiek kuklesnius, tiek iškilnius, maldos namus, kur švenčiama ir saugoma Eucharistija.

Beatifikuotas kun. Mykolas Sopočka

(*KAI, KAP*) Rugsėjo 28 d. Balstogėje buvo beatifikuotas šventosios Faustinos Kovalskos nuodėmklausys, Gailestingąjo Jėzaus seserų vienuolijos įkūrėjas kun. Mykolas Sopočka (Michał Sopoćko, 1888–1975). Beatifikacijos iškilmės vyko Balstogės Dievo Gailestingumo šventovėje, vadovaujant popiežiaus Benedikto XVI delegatui, Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektui arkivyskupui Angelo Amato. Drauge koncelebravo Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Minsko arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus, Foggi (Apulija) arkivyskupas Francesco Pio Tamburino, visi Lenkijos vyskupai, Balstogėje susirinkę į plenarinį susirinkimą, taip pat apie 500 kunigų. Iškilnėse dalyvavo taip pat Balstogės ir Gdanskio ortodoksų arkivyskupas Jakubas, prezidentas Lechas Kaczyński, vyriausybės ir parlamento atstovai. Į beatifikacijos iškilmes susirinko apie 70 tūkst. tikinčiųjų iš Lenkijos ir užsienio, tarp jų apie 100 Gailestingąjo Jėzaus kon-

gregacijos seserų. Aplink šventovę buvo iškabinti plakatai, kuriuose užrašyti ses. Faustinos padiktuoti Jėzaus žodžiai apie naująjį palaimintąjį: „Jo mintys artimos mano mintims“, „Tai kunigas pagal mano širdį“.

Balstogės arkivyskupui Edwardui Ozorowsky'ui perskaičius prašymą dėl beatifikacijos, Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas lotyniškai perskaitė apaštališkąjį laišką, kuriuo Mykolui Sopočkai suteikiama palaimintųjų garbė, o jo liturginis minėjimas nustatomas jo mirties – gimimo dangui – dieną, vasario 15-ąją. Po to buvo perskaityta lenkiškai beatifikacijos formulotė ir atidengtas naujojo palaimintojo paveikslas. Iškilmingai giedant Mozarto *Aleliuja*, iš Gailestingąjo Jėzaus šventovės žemutinės bažnyčios pajudėjo procesija su palaimintojo Mykolo relikvijomis. Kryžiaus formos relikvijorius buvo pastatytas priešais palaimintojo paveikslą. Atvaizde palaimintasis Mykolas Sopočka pavaizduotas kaip jaunas kunigas, rankose laikantis brevijorių ir rožinį.

Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanisławas Dziwiszas savo homilijoje pabrėžė, kad palaimintasis kun. Mykolas Sopočka nenuilstamai stengėsi priartinti dvidešimtojo amžiaus žmogui Dievo gailestingumo žinią. Tai buvo ypač reikšminga istoriniu laikotarpiu, kai totalitarinės sistemos siekė atimti iš žmogaus viltį. Dvidešimtojo amžiaus tamsoje daugeliui teikė vilties tiesa, jog žmogaus likimas yra gailestingąjo Dievo rankose. Pasak kardinolo S. Dziwiszo, kunigas Mykolas Sopočka buvo jautrus ir dvasiškai patyręs, todėl paprastos vienuolės regėjimuose galėjo atpažinti visam pasauliui skirtą dieviškąją žinią. Krokuvos metropolitas taip pat užsiminė apie sunkumus sleidžiant ses. Faustinos žinią. Būsimosios šventosios apreiškimai iš pradžių Bažnyčioje buvo priimti nepatikliai. Kardinolas S. Dziwiszas priminė, kad kun. M. Sopočka klusnumo dvasia priėmė Bažnyčios nuostatą, o tai leido pagilinti Gailestingąjo Dievo kulto teologinius pamatus ir apvalyti šį kultą nuo tų formų, kurių nebuvo ses. Faustinos regėjimuose. Pasak

kardinolo, šis kultas buvo išbandytas tarsi „auksas lydykloje“.

Beatifikacijai parinkta simbolinė data: rugsėjo 28 d. Balstogės arkivyskupijoje švenčiama Maldos už kunigų šventumą diena, drauge minėtos arkivyskupo Edwardo Kisielio, kuris ėmėsi beatifikuoti kun. M. Sopočką, o savo testamente rašė, jog kentėjimus aukoja už tai, kad visi jo vyskupijos kunigai būtų šventi, penkioliktosios mirties metinės. Kun. M. Sopočkos beatifikacijos procesas pradėtas 1987 m. 2004 m. gruodžio 20 d. buvo paskelbtas dekretas apie jo dorybių herojiškumą. 2007 m. patvirtintas Dievo tarno užtarimu įvykęs stebuklas.

Mykolas Sopočka gimė 1888 m. lapkričio 1 d. Studijavo Vilniuje, kur 1914 m. išventintas kunigu. Darbavosi karo kapelionu, buvo Kunigų seminarijos dvasios vadovas ir teologijos profesorius. 1933 m. tapo ses. Faustinos nuodėmklausi. Kun. Mykolas buvo pirmasis, kuriam ses. Faustina patikėjo savo regėjimus. Jis nurodė vienuolei užrašyti savo mistines patirtis, taip atsirado ses. Faustinos „Dienoraštis“. Mykolas Sopočka taip pat įkūrė Gailestingą Jėzaus seserų kongregaciją. 1947 m. apsigyvenęs Balstogėje kun. Mykolas Sopočka žodžiu ir raštu skelbė Dievo gailestingumą. Jis parodė tvirtą tikėjimą, didvyrišką kantrumą, pasižymėjo meile vargstantiesiems. Popiežius Jonas Paulius II apvainikavo palaimintojo kunigo Mykolo darbą Atvelykio savaitę įvedęs Dievo gailestingumo šventę, seserį Faustina paskelbęs šventąja, o enciklikoje *Dives in misericordia* išdėstęs Dievo gailestingumo sampratą. Kunigas Mykolas Sopočka yra antrasis Balstogės palaimintasis. 1991 m. Jonas Paulius II palaimintąją paskelbė ses. Boleslavą Lament. Beatifikacijos sekmadienį popiežius Benediktas XVI Kastelgandolfe Viešpaties angelo maldos metu priminė, jog palaimintojo kunigo M. Sopočkos pavedimu buvo nutapytas Gailes-

tingojo Jėzaus paveikslas su užrašu: „Jėzau, pasitikiu tavimi“. Pasak popiežiaus, šis visame pasaulyje paplitęs atvaizdas apibendrina mistinę šv. Faustinos Kovalskos žinią.

Prasidėjo Dievo žodžiui skirtas Vyskupų sinodas

(KAP, KAI) Spalio 5 d. Mišiomis Šv. Pauliaus bazilikoje už Romos miesto sienų prasidėjo XII paprastoji Vyskupų sinodo asamblėja. Iki spalio 26 d. vyksiančioje Sinodo asamblėjoje 253 vyskupai iš visų kontinentų drauge su daugiau kaip šimtu ekspertų bei stebėtojų svarsto Šventojo Rašto reikšmę Bažnyčios gyvenime ir misijoje. Dėl Šventojo Pauliaus jubiliejinių metų Sinodo asamblėjos atidarymui buvo pasirinkta Šv. Pauliaus bazilika, pastatyta ant Tautų apaštalo kapo. Homilijoje Benediktas XVI pabrėžė tikėjimo reikšmę žmonių tarpusavio sambūviui. Pasak popiežiaus, Šventasis Raštas turi būti krikščioniškojo gyvenimo centre ir apimti visas sritis: šeimą, mokyklą, kultūrą, darbą ir laisvalaikį. Tik Dievo žodis galiausiai gali pasiekti ir perkeisti žmogaus širdį. Sinodas turi išryškinti, kaip Bažnyčia gyvena Dievo žodžiu ir nuo jo priklauso. Todėl būtina, kad Bažnyčia pažintų šią žinią, įtikinamai ją išgyventų ir perduotų, nepaisydama savo narių silpnumo ir netobulumo.

Sekmadienį per Viešpaties angelo maldą Benediktas XVI pabrėžė Vyskupų sinodo reikšmę visuotinės Bažnyčios bendrystei. Pasak jo, sinodiškumas yra esminis Bažnyčios bruožas. Sinodas reiškia, kad įvairių tautų bei kultūrų žmonės yra drauge tame pačiame kelyje. Sinodas reiškia vienybę ir bendradarbiavimą tarp popiežiaus ir pasaulio vyskupų, čia galima gauti tiesioginę ir tikslią informaciją apie visuotinės Bažnyčios padėtį bei problemas.

Spalio 3 d. Vatikano spaudos salėje buvo pristatyta XII Vyskupų sinodo

asamblėja tema „Dievo žodis Bažnyčios gyvenime ir misijoje“. Spalio 5–26 d. vyksiančią asamblėją pristatė Sinodo generalinis sekretorius arkivyskupas Nikola Eterovičius. Jis atkreipė dėmesį, kad pirmą kartą Sinodo inauguracija vyks Šv. Pauliaus bazilikoje už Romos miesto sienų. Jis taip pat pranešė, jog spalio 9 d. aukojamos Mišios popiežiaus Pijaus XII mirties 50-ųjų metinių proga. Pasak arkivyskupo Nikolos Eterovičiaus, popiežius Pijus XII labai nusipelnė atgaivindamas susidomėjimą bibli-nėmis studijomis. Spalio 18 d. į Sinodo tėvus kreipsis Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I. Pirmą kartą tarp oficialių Sinodo pranešėjų yra ir judėjų rabinas. Daugiau laiko nei ankstesniuose sinoduose numatyta laisvoms diskusijoms. Spalio 17 d. prasideda antroji Sinodo fazė, kur bus diskutuojama mažesnė kalbinė grupė.

Biblijos skaitymo maratonas

(KAP, KAI) Spalio 6 d. popiežius perskaitęs pirmuosius Pradžios knygos skyrius pradėjo Biblijos skaitymo maratoną, kurį transliavo šviečiamasis RAI Edu televizijos kanalas. Programa tęsėsi šešias dienas ir septynias naktis iki spalio 11 d. Šiame maratone 1250 įvairios socialinės ir religinės bei tautinės kilmės žmonių iš 54 šalių Romos *Santa Croce in Gerusalemme* bazilikoje prieš televizijos kamerą skaitė Šventąjį Raštą. Tarp skaitovų buvo intelektualų, menininkų, dvasininkų, sportininkų, politikų. Po popiežiaus Bibliją skaitė Vienos ortodoksų vyskupas Ilarionas. Spalio 11 d. paskutinį Apreiškimo skyrių skaitė Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Tarcisio Bertone. RAI Edu iniciatyva sulaukė didelio tarptautinio dėmesio. Biblijos maratonas lydėjo Dievo žodžiui skirtą Vyskupų sinodo asamblėją. Per sekmadienio Viešpaties angelo maldą Benediktas XVI sveikino šią RAI televizijos iniciatyvą, kurios dėka Biblija tiesiogiai pasiekė žmonių namus ir šeimas.

Benediktas XVI patvirtino enciklikos *Humanae vitae* nuostatas

(KAP, KAI) Spalio 3 d. paskelbtas Benedikto XVI laiškas tarptautinės konferencijos, skirtos enciklikos *Humanae vitae* 40-mečiui, dalyviams. Konferenciją organizavo Popiežiškasis Jono Pauliaus II santuokos ir šeimos studijų institutas ir katalikiškasis *Sacro Cuore* universitetas. Laiške Benediktas XVI patvirtino popiežiaus Pauliaus VI enciklikoje *Humanae vitae* išreikštą nuostatą dėl vaisingumo reguliavimo. Pasak Benedikto XVI, dirbtinės vaisingumo reguliavimo priemonės pažeidžia vidinę santuokinę meilės tiesą. Pasak jo, *Humanae vitae* yra svarbus dokumentas, nagrinėjantis vieną iš esminių santuokinio pašaukimo aspektų ir iš šio pašaukimo kylantį ypatingą šventumo kelią. Benediktas XVI priminė, jog sutuoktiniai, gavę meilės dovaną, yra pašaukti be jokių išlygų tapti dovana vienas kitam. Pasak Benedikto XVI, leistini vaisingumo reguliavimo metodai gali būti grindžiami tik atsižvelgiant į natūralų moters vaisingumo ciklą. Popiežius pripažino, jog daugelis žmonių sunkiai suvokia Bažnyčios žinią, kuria ji siekia ginti santuokinę meilės grožį jos natūralia išraiška. Dažnai atrodo lengvesnis techninis sprendimas, kuris iš tikrųjų kelia esminį klausimą apie žmogaus lytiškumo prasmę. Pasak popiežiaus, tik širdies akimis galime suvokti didžios meilės, apimančios visą žmogaus būtybę, reikalavimus.

Pijus XII gelbėjo žydus

(KAP, KAI) Rugsėjo 18 d. Benediktas XVI Kastelgandolfe kalbėjo simpoziumo, nagrinėjusio Pijaus XII vaidmenį žydų persekiojimo metais, dalyviams. Simpoziumas organizuotas amerikiečių fondo *Pave the Way* iniciatyva ir skirtas Pijaus XII mirties 50-osios metinėms. Simpoziumo dalyviams Benediktas XVI pabrėžė, jog jo pirmtakas Pijus XII

darė visa, kas įmanoma, gelbėdamas žydus nuo nacių persekiojimo, tiek pats asmeniškai, tiek duodamas nurodymus kitiems žmonėms. Kai kurios Pijaus XII žydų gelbėjimo iniciatyvos buvo vykdomos tyliai ir slapta. Konkrečioje situacijoje tai dažnai buvo vienintelis būdas išvengti didesnių blygybių ir išgelbėti kuo daugiau žydų. Benediktas XVI apgailestavo, kad praėjus penkiems dešimtmečiams po jo pirmtako mirties nebuvo ištirti visi jo sielovadinės veiklos aspektai. Pasak Benedikto XVI, žvelgdami į Pijų XII be ideologinių išankstinių nusistatymų matome kilnų popiežių, iškilios dvasios žmogų. Benediktas XVI priminė, kad 1945 m. lapkričio 29 d. Pijų XII aplankiusi 80 žydų, buvusių koncentracijos stovyklų kalinių, delegacija padėjo už jo pagalbą persekiojimų metais. Benediktas XVI vylėsi, jog Pijaus XII mirties 50-osios metinės bus proga tęsti studijas, leisiančias pažinti istorinę tiesą ir įveikti išankstines nuostatas.

Bažnyčios istorijos nacionalsocializmo laikotarpio tyrinėtojas jėzuitas t. Peteris Gumpelis, kuris yra Pijaus XII beatifikacijos proceso reliatorius, interviu agentūrai *Kathpress* sakė, kad istoriniuose Pijaus XII pontifikato vertinimuose pastebimi bendri pokyčiai. Vis daugiau žydų istorikų nepritaria nuomonei, ypač paskleisti Rolfo Hochhutho dramoje „Vikaras“, esą popiežius dėl baimės ir išskaičiavimo neišnaudojo visų galimybių gelbėti žydus.

Vatikanas nebuvo pasmerkęs Charleso Darwino

(KAP, KAI) Rugsėjo 16 d. Vatikanas buvo pristatytas 2009 m. kovo mėnesį vyksiantis simpoziumas, skirtas 150 metų sukakčiai nuo Charleso Darwino veikalo „Rūšių atsiradimas“ paminėti. Popiežiškios kultūros tarybos pirmininkas arkivyskupas Gianfranco Ravasi, pristatydamas būsimąją konferen-

ciją, sakė, kad naujai aptariant evoliucijos teoriją bus siekiama pašalinti išankstines arogantiškas nuostatas. Jis priminė, jog Darwinas niekuomet nebuvo Vatikano pasmerktas, jo knyga nebuvo įtraukta į draudžiamų knygų indeksą.

Simpoziumą drauge su Popiežiškąja kultūros taryba organizuoja Popiežiškasis Grigaliaus universitetas ir JAV South Bendo *Notre Dame* universitetas. Šis simpoziumas – tai 2003 m. pradėto įgyvendinti projekto *STOQ* dalis siekiant tarpdisciplininio gamtos mokslų, teologijos ir filosofijos bendradarbiavimo.

Pasak arkivyskupo G. Ravasi, tarp gamtos mokslų ir teologijos nėra „kinų sienos ar geležinės uždangos“. Vatikano požiūriu evoliucijos teorija iš esmės sutaukoma su Biblija ir Bažnyčios mokymu. Tai patvirtina popiežių Pijaus XII ir Jono Pauliaus II teiginiai. Arkivyskupo G. Ravasi teigimu, ši tema taip pat artima Benediktui XVI. Popiežiaus „mokinių būrelis“ 2006 rudenį nagrinėjo prieštaras tarp evoliucijos teorijos ir tikėjimo kūriniu. Tuomet kardinolo Christopho Schönborna skaitytame pranešime atskleista, jog Bažnyčia kritiškai žvelgia ne į evoliucijos teoriją, kaip tokią, bet į evoliucionizmą, kai mokslinė teorija pakeliama į visą nušviečiančios ideologijos rangą.

Anglikonų Bažnyčia paskelbė, kad padarė klaidą, iš pradžių priešinusis evoliucijos teorijai. Pasak arkivyskupo G. Ravasi, Vatikanas nesirengia atsiprašyti Darwino: toks gestas būtų beprasmis, nes Katalikų Bažnyčia niekuomet nebuvo pasmerkusi evoliucijos teorijos pradininko.

Nacionalinių delegatų universitetinei sielovadai susitikimas

(LKBIC) Rugsėjo 26–28 d. Rumunijos sostinėje Bukarešte įvyko metinis visų Europos valstybių nacionalinių

delegatų universitetinei sielovadai susitikimas. Konferenciją telegrama pasveiko popiežius Benediktas XVI, susitikime dalyvavo Bukarešto arkivyskupas metropolitas J. E. Joanas Robu. Pranešimus skaitė CCEE delegatas universitetinei sielovadai vyskupas Marekas Jedraszewskis, CCEE antrasis sekretorius kun. dr. Ferencas Janka, Europos universitetinės sielovados komiteto vadovas iš Romos mons. Lorenzo Leuzzi, Saleziečių universiteto Romoje profesorius Enrico dal Covolo. Konferencijoje taip pat buvo pasidalyta išpūdžiais ir ateities perspektyvomis po Sidnėjūje vykusių Pasaulio jaunimo dienų bei aktualijomis švenčiant šiais metais apaštalo Pauliaus metus.

Apibendrinant visų pranešėjų mintis, pasidalytus išpūdžius ir nubrėžtas ateities gaires, galima teigti, kad Europos universitetų misija šiandien – suvokti universitetą kaip integralaus žmogaus ugdymo(si) vietą. Praėjusio amžiaus devintojo dešimtmečio viduryje universitetai labiau buvo suvokiami kaip laisvo mokslinio tyrinėjimo, tik empirinės tiesos ieškojimų vieta. Viena iš pagrindinių šio meto universitetų problemų yra tai, jog vykdant mokymo ir tyrinėjimo misiją nebelieka vietos paties žmogaus ugdymui(si), asmens vidinei brandai. Bažnyčia skatina universitetų bendruomenes praplėsti vadinamąją „racionalumo idėją“. Tikra yra ne tik tai, ką patiriame penkiaais pojūčiais, dar egzistuoja ir vadinamasis „šeštasis jausmas“ – intuicija bei širdis. Pastaroji glaudžiai susijusi su tikėjimu ir viltimi. Taigi visavertė tiesa yra ne tik empirinė, bet ir metafizinė. Sukurtasis pasaulis kreipia į antgamtinį dvasinį pasaulį.

Šiandien plečiasi žmogaus įvairių gyvenimo sričių pažinimas. Tobulėja mokslas, gamtos dėsniai vis daž-

niau traktuojami remiantis „priežasties – padarinio“ schema. Esant tokiai pasaulėjautai kalbėti apie Dievą būna sudėtinga. Žmogus kišasi į visas gyvenimo sritis, net tas, kurios priklausytų tik Dievui (pvz., klonavimas). Žmogus modeliuoja gyvenimą padedamas technologijų, ir pasaulis, rodos, vis labiau tampa valdomas ir kontroliuojamas, taigi ir nuspėjamas. Tačiau didėjant mokslo ir technikos pažangai, žmogus pradeda suprasti, kad nėra visagalis, nes yra paslapčių, kurių neįmanoma atskleisti, klausimų, į kuriuos modernusis mokslas negali atsakyti. Ne viską galima įrodyti, apčiuopti, ištirti. Nepaisant visų technologinių laimėjimų, pasaulyje vis dar egzistuoja badas, nelaimės, katastrofos, terorizmas, ligos, karai. Taigi ekonominė ir socialinė pažanga be dvasinio žmogaus vystymosi problemos neišsprendžia.

Ar įmanoma šiandien suderinti protą ir tikėjimą, krikščioniškąją moralę ir masinės kultūros siūlomą – prietamą gyvenimo stilių? Vienas iš daugelio galimų atsakymų būtų toks: reikėtų išmintingai derinti empirinį pažinimą ir dvasinį tobulėjimą, tikėjimą ir protą. Vien empirinis mokslas, tik nustatantis ryšį tarp priežasties ir padarinio, to padaryti negali: pažinimas be išminties nepajėgus atsakyti į klausimą, kur yra riba tarp gėrio ir blogio, tarp gyvenimo ir mirties, tarp to, kas laikina, ir to, kas amžina.

Susitikimo rengėjai pranešė, kad 2009 m. vasarą numatoma surengti Europos studentų susitikimą Romoje. 2010 m. baigiasi vadinamojo „Bolonijos proceso“ įgyvendinimo laikas, šia proga Romoje bus organizuojamas Europos dėstytojų susitikimas. Kitas nacionalinių delegatų susitikimas įvyks kitų metų rugsėjo mėn. Porto mieste Portugalijoje.

-karm-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / kun. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2008, „Bažnyčios žinios“